

Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025

1. UTGÅNGSPUNKTER.....	2
1.1. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	2
1.2. UPPDRAG ATT INKOMMA MED NYTT BUDGETUNDERLAG.....	3
1.3. MILITÄRSTRATEGISK KONTEXT.....	4
2. FÖRSLAG TILL VERKSAMHET	8
2.1. NYTTJANDE AV MILITÄR FÖRMÅGA.....	8
2.2. VIDMAKTHÅLLANDE OCH UPPBYGGNAD AV MILITÄR FÖRMÅGA	9
2.3. UTVECKLING AV MILITÄR FÖRMÅGA	33
2.4. ÖVRIG VERKSAMHET	34
3. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR UPPBYGGNAD AV FÖRMÅGA	35
3.1. PERSONALFÖRSÖRJNING	35
3.2. MATERIELFÖRSÖRJNING	40
3.3. INFRASTRUKTURFÖRSÖRJNING	41
3.4. ÖVNINGAR.....	44
3.5. GRUNDORGANISATIONEN	44
3.6. SAMMANHÄNGANDE PLANERING FÖR TOTALFÖRSVAR	45
4. OPERATIV FÖRMÅGA	48
5. FÖRSLAG TILL FINANSIERING	48
5.1. REGERINGENS STYRNING.....	48
5.2. FÖRSVARSMAKTENS ÖVERVÄGANDEN.....	50
5.3. FÖRSLAG TILL ANSLAGSFINANSIERING	53
5.4. ÖVERVÄGANDEN KRING ANSLAGSFÖRDELNING	53
5.5. AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER	54
5.6. ÖVRIG FINANSIELL STYRNING	56
5.7. ANSVAR FÖR NATOAVGIFT OCH BIDRAG TILL EUROPEISKA FREDSFACILITETEN	58
6. FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRAD STYRNING.....	58
6.1. ÖVERSYN AV ANSLAGSSTRUKTUR	59
6.2. ANPASSAD STYRNING FÖR NATOMEDLEMSKAPET	60
6.3. ORGANISATORISK STYRNING	62
6.4. ACCELERERAD FÖRMÅGEÖKNING I MATERIELFÖRSÖRJNINGEN	63
6.5. ÖVRIGA FÖRSLAG	63
7. ÖVRIGA MYNDIGHETER OCH ORGANISATIONER.....	66
7.1. FÖRSVARETS MATERIELVERK	67
7.2. FORTIFIKATIONSVERKET.....	67
7.3. TOTALFÖRSVARETS FORSKNINGSPROJEKT	67
7.4. FÖRSVARSHÖGSKOLAN	68
7.5. TOTALFÖRSVARETS PLIKT- OCH PRÖVNINGSVERK.....	68
7.6. FÖRSVARETS RADIOANSTALT.....	68
7.7. SIUN OCH FUD.....	69
7.8. MYNDIGHETEN FÖR TOTALFÖRSVARSANALYS	69
8. RISKER OCH OSÄKERHETER	69
8.1. PRODUKTIONSFÖRUTSÄTTNINGAR	70
8.2. FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR	72

Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025

1. Utgångspunkter

1.1. Planeringsförutsättningar

Den 7 mars 2024 inträdde Sverige som fullvärdig allierad. I enlighet med detta beslutade regeringen den 14 mars 2024 att Försvarsmaktens huvuduppgift är att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato.¹

Natomedlemskapet ökar Försvarsmaktens möjlighet att möta hot i Sveriges närområde tillsammans med allierade. En förutsättning för att kunna agera inom ramen för ett kollektivt försvar är att Sveriges försvarsförmåga anpassas utifrån uppgiften. Grunden för Natos kollektiva försvar är respektive allierads nationella förmåga. Natomedlemskapet ersätter inte behovet av att kraftigt förstärka den nationella militära förmågan.

Utgångspunkterna för Försvarsmaktens förslag till planering är:

- Ryssland utgör under överskådlig tid ett militärt hot och svensk säkerhetspolitik måste beakta risken att Rysslands krig mot Ukraina kan eskalera till ett angrepp mot andra stater.
- Det svenska medlemskapet i Nato stärker Sveriges och övriga allierades säkerhet, vilket innebär en fundamentalt förändrad utgångspunkt för Försvarsmaktens uppgifter och fortsatta utveckling.
- Åtgärder behöver initieras tidigt eftersom det finns betydande behov av att modernisera och istandsätta befintlig materiel samt att öva befintliga förband.
- Krigsorganisationen dimensioneras för att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp, inom ramen för Natos kollektiva försvar och för att kunna bidra till försvaret av allierade.

I en snabbt försämrad omvärldssituation har Försvarsmakten, liksom övriga försvarsmyndigheter, planerat för den tillväxt och anpassning av den nationella försvarsförmågan som regeringen beslutat. Betydande utmaningar kvarstår.

Försvarsmakten upprätthåller beredskap dygnet runt och året om för att värna Sveriges och allierade staters suveränitet samt upprätthålla den territoriella integriteten. Omvärldsutvecklingen har inneburit att en betydande andel av myndighetens resurser har avdelats för operationer med tillgängliga förband.

---

¹ Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

Detta påverkar både förmåga här och nu liksom tillväxtmöjligheter, samtidigt som det ökar förmågan hos deltagande förband.

Sverige har, sedan Rysslands invasion av Ukraina, bidragit med ett omfattande humanitärt och militärt stöd till Ukraina samt bistått med ekonomiskt stöd, civil krishantering och stöd till Ukrainas reformarbete och återuppbyggnad.² Stödet påverkar Försvarsmaktens förmåga och tillväxt genom lägre tillgång till materiel och personal.

Myndigheten har sedan Rysslands invasion av Ukraina vid flera tillfällen getts i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att förstärka den militära förmågan.³ De politiska beslut som fattats har dock, i avvaktan på Försvarsberedningens rapport, huvudsakligen varit tidsbegränsade. I likhet med vad myndigheten tidigare påtalat är det av vikt att beslut om inriktning och finansiering beslutas för att Försvarsmakten ska kunna utveckla den samlade förmågan ytterligare.

1.2. Uppdrag att inkomma med nytt budgetunderlag

Den 26 april 2024 överlämnade Försvarsberedningen sitt slutbetänkande till regeringen.⁴ Underlaget utgår från bedömningar av det säkerhetspolitiska läget och omfattar förslag rörande förändrad inriktning av totalförsvaret liksom betydande ekonomiska förstärkningar av både det civila och det militära försvaret.

Den 6 maj 2024 gav regeringen Försvarsmakten i uppdrag att inkomma med ett nytt budgetunderlag för 2025.⁵ Av regeringens uppdrag framgår att myndigheten ska utgå från det tidigare lämnade budgetunderlaget för 2025. Utöver detta ska underlaget omfatta förslag på åtgärder med utgångspunkt i följande förslag från Försvarsberedningen.

- Färdigställande av de tre mekaniserade brigaderna samt infanteribrigaden till 2030 med de förstärkningar i form av ytterligare skyttebataljoner samt övriga åtgärder som framgår av Försvarsberedningens rapport.
- Anskaffning av ytterligare förnödenheter, exempelvis ammunition och reservdelar, inklusive nödvändig infrastruktur för lagerhållning och omsättning.
- Utökad repetitionsutbildning.
- Anskaffning av materiel för utökad luftvärnsförmåga.
- Inrättande av territorialförband.
- Uppsättande av ett norrlandsinfanteriregemente (fältförband).

² Sveriges stöd till Ukraina, <https://www.regeringen.se>.

³ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, FM2023-23092:14, 2023-11-06 och Försvarsmaktens budgetunderlag för 2025, FM2023-24770:10, 2024-03-01

⁴ Stärkt försvarsförmåga, Sverige som allierad, Ds 2024:6, 2024-04-26.

⁵ Uppdrag till Försvarsmakten att inkomma med ett nytt budgetunderlag för 2025, Fö2023/00917, 2024-05-06.

- Utökning av grundutbildningsvolymerna till 12 000 värnpliktiga per år fr.o.m. 2032.
- Ökning av den personella tillgängligheten i marinen.
- Vidmakthållande av hemvärnets förmåga till indirekt eld.
- Ökade ekonomiska medel till de frivilliga försvarsorganisationerna.
- Utökad officersutbildning.

Som grund för Försvarsmaktens nya budgetunderlag för 2025 har regeringen angett en ekonomisk planeringsram för anslagen 1:1–1:13 i löpande och fast prisläge. Av uppdraget framgår vilka belopp för militärt stöd till Ukraina som inkluderats i ramen samt vilka belopp som ska avsättas för anslagen 1:4, 1:6, 1:8 och 1:9, för anslagsposten 1:1.4 samt för digitalisering. Med utgångspunkt i det allvarliga omvärldsläget ser Försvarsmakten positivt på de ökade ambitioner Försvarsberedningen föreslagit. Samtidigt kvarstår utmaningar vad avser möjligheterna att tillväxa i den efterfrågade takten. En central utgångspunkt för föreliggande redovisningar är att myndighetens budgetunderlag för 2025, där genomförandet redan har påbörjats, ska bibehållas i största möjliga utsträckning.

Ökad finansiering möjliggör för försvarsmyndigheterna att i delar av verksamheten militärt försvar öka tillväxttakten. Myndigheten kan samtidigt konstatera att de ekonomiska tillskotten, utöver myndighetens befintliga planering, inte ger möjlighet att finansiera både beslutat stöd till Ukraina, regeringens styrda avsättningar, ökade marginaler för riskhantering samt Försvarsberedningens förslag om ambitionshöjningar. Detta i kombination med fördyringar och begränsningar i tillväxttakten innebär behov av fortsatta prioriteringar. De ekonomiska förutsättningarna fördjupas i kapitel 5. Försvarsmaktens förslag på hantering av Försvarsberedningens förslag redovisas i bilaga 2.

1.3. Militärstrategisk kontext

Uppgiften att försvara Sverige mot väpnat angrepp hanteras inom ramen för det kollektiva försvaret tillsammans med allierade. Likaså är Sverige en del i försvaret av allierades territorium. Detta innebär att den direkta hotbilden mot svenskt territorium förändras.

Aktivering av Natos kollektiva försvar (art. 5) kräver politiska beslut och sannolikt även tid för omgruppering av styrkor till rätt operationsområde. Detta innebär att varje medlemsstat initialt förväntas kunna möta ett angrepp enskilt (art. 3). Ett dimensionerande antagande är därför att ett angrepp inledningsvis, oavsett typ och domän, enskilt ska kunna mötas med i huvudsak nationella resurser.

1.3.1. Typsituationer

Av det reviderade underlaget inför fortsatta politiska ställningstaganden⁶ framgick typsituationer som beskriver tänkbara delar av en militär konflikt och utgör dimensionerande grund för fortsatt utveckling av Försvarsmaktens förmåga. En verklig konflikt skulle troligtvis innehålla stridshandlingar som i olika grad avviker från eller består av en kombination av vad som beskrivs i typsituationerna. Typsituationerna kan delas in i tre olika kategorier:

- Försvar mot hybridkrigföring samt förmåga till värdlandsstöd (typsituation 1 och 2).
- Försvar mot väpnat angrepp som innefattar strid på svenskt territorium (typsituation 3, 4 och 5).
- Försvar mot väpnat angrepp som innefattar strid utanför svenskt territorium inom ramen för Natos verksamhet (typsituation 6 och 7).

I några av typsituationerna förutsätts bland annat att Ryssland återuppbyggt sin markstridsförmåga. Bedömningen är därför att typsituationerna värdlandsstöd, hybrida hot och fjärrangrepp är mer relevanta i ett kortare tidsperspektiv medan rimlighetsnivån för typsituationer som innehåller mer omfattande ryska markoperationer ökar ju längre bort vi befinner oss på tidsskalan.

Typsituation 1 – Hybrida hot

Verkan med en kombination av militära och icke-militära medel kan kallas för hybridkrigföring. Exempel på aktiviteter som kan innefattas i hybridkrigföring är cyber- och telekrigföring, påverkansoperationer, sabotage mot exempelvis undervattenskablar, radiomaster och totalförsvarsobjekt samt specialoperationer. Syftet med angreppen kan vara att försvåra och fördröja beslutsfattande, försämra svensk lägesuppfattning, utmatta och kraftsplittra resurser samt minska allmänhetens förtroende för myndigheter.

Typsituation 2 – Värdlandsstöd

Typsituationen omfattar svensk förmåga till värdlandsstöd. I det ingår till exempel att Nato etablerar ledningsresurser och basområden för flyg på svenskt territorium. Sverige tillhandahåller värdlandsstöd i form av exempelvis transport- och logistikjänster (livsmedel, drivmedel, sjukvård, infrastruktur, etc.) samt skydd. Typsituationen omfattar också förmågan att skydda allierade logistikflöden och transporter genom svenskt territorium, på land och till sjöss.

Typsituation 3 – Begränsat anfall mot norra Sverige

Typsituationen omfattar luftlandsättning av luftlandsättnings-/specialförband i norra Sverige med understöd av långräckviddiga vapen, obemannade luftfarkoster

---

⁶ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, FM2023-23092:14, 2023-11-06.

och luftstridskrafter. Angreppet kan syfta till att störa logistikflöden mot Finland/Norge samt att kontrollera nyckelterräng. Typsituationen kan också innehålla mer begränsade anfall med fientliga specialförband mot andra delar av Sverige i syfte att störa.

Typsituation 4 – Anfall mot Gotland

Typsituationen omfattar att fientliga förband luftlandsätts eller landsätts på Gotland med understöd av sjö- och luftstridskrafter. Anfallet sker med kort förvarning och skyddas bland annat av fartygsstyrkor med uppgift att upprätthålla sjökontroll i delar av Östersjön. Angreppet syftar till att etablera luft- och sjöförsvarszoner på och runt Gotland.

Typsituation 5 – Fjärrangrepp

Typsituationen omfattar fientlig fjärrbekämpning av civil infrastruktur, militär förmåga och storstadsområden med konventionella långdistansvapen (främst robotar och UAS⁷ samt i mindre omfattning stridsflyg). Typsituationen innefattar också specialoperationer mot civila och militära mål, nyckelpersoner och infrastruktur med mera i enlighet med typsituation 1. Angreppet syftar till att slå ut kritisk infrastruktur, bekämpa svenska stridskrafter och påverka svensk opinion och därmed skada svenska intressen och militär förmåga.

Typsituation 6 – Förstärkning av alliansens norra flank

Typsituationen omfattar att svenska förband förstärker Natos norra flank i Finland med markförband samt flyg- och marinstridskrafter i syfte att försvara alliansens territorium. Inom ramen för typsituationen hanteras både defensiva och offensiva uppgifter.

Typsituation 7 – Förstärkning av alliansen i Baltikumområdet

Typsituationen omfattar att svenska förband förstärker Nato i och omkring de baltiska staterna med markförband, flyg- och sjöstridskrafter i syfte att försvara alliansens territorium. Inom ramen för detta förekommer både defensiva och offensiva uppgifter. I typsituationen ingår transporter på och över Östersjön.

1.3.2. Fortsatt motstånd

Utgående från den förändrade hotbilden blir slutsatsen att sannolikheten för större markstrider på svenskt territorium blivit lägre. Oaktat detta kan det anses rimligt att den nationella försvarsplaneringen ändå innehåller en del som beskriver hur fortsatt motstånd ska bedrivas om någon del av svenskt territorium skulle hamna under angriparens kontroll.

Militärt fortsatt motstånd är de verksamheter, metoder och tekniker som möjliggör överlevnad, reorganisation, förbandsproduktion och uthållig strid med

---

⁷ Unmanned Aerial System (UAS).

svenska enheter. Det militära motståndet ska kunna ske under lång tid. Förberedelser och planering sker över tiden.

1.3.3. Försvarsmaktens operativa koncept

Försvarsmaktens operativa koncept utgår från Natosamarbetet och genomförandet av multidomänoperationer⁸ i enlighet med Natos doktrin. Därmed bidrar Försvarsmakten till det operativa säkerhetsarbetet också utanför vår omedelbara geografiska närhet och det som tidigare varit vårt traditionella operationsområde. Försvarsmaktens förmågor och operativa huvudfokus kommer dock även fortsatt vara kopplat till Sverige och Norden där operativ kontroll skapar förutsättningar för rörelse- och handlingsfrihet i området.

Svensk försvarsplanering kommer att anpassas och integreras till det större alliansperspektivet genom Natos gemensamma planering. Svensk försvarsplanering måste dock kunna stå för sig själv respektive bilateralt eller multilateralt med till exempel grannländer och USA. Detta dels för att kunna möta hot innan beslut om kollektivt försvar fattats, dels för att hantera de delar av försvarsförmågan som fortsatt kommer att hållas strikt nationellt.

Försvarsmakten skapar stabilitet, avskräckning och försvarsförmåga inom alliansen, i alla operationsfaser och domäner samt med alla gemensamma funktioner och ska

- skydda såväl svenska som alliansens intressen och verksamheter,
- möjliggöra för alliansen att kunna genomföra styrkeuppbyggnad och kraftsamla samt
- verka inom ramen för såväl stabiliserande, defensiva som offensiva operationer i alla domäner.

Försvarsmakten ska hävda svensk och allierade nationers territoriella integritet enligt samarbetsavtal, gemensam planering samt metodmässig och teknisk integrering. Svenska intressen och verksamheter som befolkningscentra, infrastruktur, samhällsfunktioner, förnödenhetsförsörjning och flöden ska skyddas inom ramen för totalförsvaret. Vidare ska Försvarsmakten, tillsammans med allierade, hindra en motståndare från att påverka och verka från alliansens territorium i hela konfliktskalan samt bidra till kontroll av sjöfartsleder och undervattensinfrastruktur.

---

⁸ Multidomänoperationer syftar till att genomföra operationer i större skala, i högre tempo och med fler maktmedel än enbart militära för att på bästa sätt uppnå uppsatta målsättningar. Detta åstadkoms genom samordning av gemensamma funktioner i alla domäner. På den operativa nivån skapas synergier genom samordning av de åtta gemensamma funktionerna: ledning, underrättelser, bekämpning, information, manöver, uthållighet, skydd, civil-militär samverkan.

2. Förslag till verksamhet

2.1. Nyttjande av militär förmåga

Försvarsmakten upprätthåller grundläggande beredskap dygnet runt och året om och deltar på daglig basis i aktiviteter för avskräckning och försvar. Myndigheten har med anledning av det försämrade omvärldsläget kontinuerligt vidtagit åtgärder för att anpassa beredskapen till rådande situation. Natomedlemskapet innebär att såväl operationer, övningsverksamhet och övriga aktiviteter som myndigheten genomför utgör ett aktivt bidrag till alliansens ansträngningar för avskräckning och försvar. Omfattningen av denna verksamhet bedöms inte nedgå under överskådlig tid och Försvarsmakten planerar för ett ökat engagemang.

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har Sverige bidragit med omfattande stöd till Ukraina. Riksdagen har, sedan våren 2022, fattat flera beslut om att lämna militärt stöd till Ukraina. Det militära stödet omfattar bland annat utbildningsinsatser, transporter, upphandlingsstöd och materiellt stöd. Därtill omfattar stödet en långsiktig försörjningslösning för överförd materiel. Utöver detta deltar Försvarsmakten i EU:s militära insats till stöd för Ukraina (*European Union Military Assistance Mission in Support of Ukraine* (EUMAM UA)) och de brittiskleda utbildningsinsatserna *Operation Interflex*⁹ och *Operation Interforge*.¹⁰ Utöver detta genomför Sverige också ett flertal utbildningsverksamheter på bilateral basis med Ukraina vilka är kopplade till utbildning på svensk försvarsmateriel. Beslutade åtgärder är tidsbegränsade och har som regel finansierats genom tillfälliga ekonomiska tillskott.

Försvarsmakten förbereder deltagande i aktiviteter för avskräckning och försvar, bland annat med utgångspunkt i regeringens uppdrag att förbereda deltagande i Natos framskjutna närvaro (*Forward Land Forces*) i Lettland.¹¹ Därutöver planeras, i enlighet med regeringens inriktning i budgetpropositionen för 2024, för deltagande med korvett och minröjningsfartyg i Natos stående marina styrkor¹² samt för deltagande i Natos luftrumsövervakning¹³. Förberedelserna för luftrumsövervakningen är långt framskridna och kommer att kunna effektueras i närtid om sådant beslut fattas. Försvarsmaktens planering omfattar därtill ett flertal åtgärder för att öka förmågan till världlandsstöd.

Natos framtida ledningsstrukturer är för närvarande under översyn. Eventuella anpassningar för att möjliggöra svenska åtaganden är därför inte omhändertagna i detta underlag.

⁹ Insats som syftar till att genomföra grundläggande militärutbildning av ukrainska medborgare.

¹⁰ Insats som syftar till att utbilda ukrainska medborgare inom amfibisk krigföring.

¹¹ Uppdrag till Försvarsmakten att förbereda styrkebidrag till en Natooperation, Fö2023/00083, 2024-04-26.

¹² *Standing NATO Maritime Group One* (SNMG1) och *Standing NATO Mine Countermeasure Group One* (SNMCMG1).

¹³ *Air Policing* (AP) samt *Quick Reaction Alert* (QRA).

2.1.1. Genomförande av internationella operationer

Utöver operationer och andra aktiviteter som faller inom ramen för Natos avskräckning och kollektiva försvar deltar Försvarsmakten i fredsfrämjande-, fredsbevarande-, fredsbyggande- och krishanteringsinsatser inom ramen för internationella organisationer eller koalitioner av länder. Förutom ett flertal mindre insatser med enstaka individer bidrar Försvarsmakten med personal till Operation Aspides som är en EU-ledd operation som syftar till att skydda sjöfarten i Röda havet, Adenviken, Arabiska havet och Persiska golfen¹⁴.

I enlighet med vad myndigheten har beskrivit i det reviderade underlaget inför kommande försvarsbeslut¹⁵ bör svenskt deltagande i internationella insatser övervägas noga. I syfte att undvika större begränsningar i den nationella krigsorganisationsutvecklingen strävar Försvarsmakten mot att de styrkebidrag som sätts in i internationella operationer ska vara så lika de befintliga krigsförbanden som möjligt.

I myndighetens planering har inkluderats genomförande av internationella militära insatser i enlighet med myndighetens regleringsbrev för 2024. Samma ambitionsnivå ligger till grund för planeringen för påföljande planeringsperiod. I sammanhanget bör påpekas att kostnader för avveckling och återställning av det svenska bidraget till insatsen i Mali (MINUSMA¹⁶) prognosticeras under innevarande år¹⁷ och även 2025. Se vidare i kapitel 5.

Myndighetens förslag till finansiering från och med 2025 innebär att det inte finns ekonomiska marginaler för att finansiera oplanerade insatser av större eller mindre karaktär. Politiska beslut om insatser internationellt förutsätter därmed att finansiering tillförs, alternativt att annan verksamhet nedprioriteras.

2.2. Vidmakthållande och uppbyggnad av militär förmåga

2.2.1. Vidmakthållande och uppbyggnad av militär förmåga i Nato

Nato Defence Planning Process (NDPP) är Natos förmågeplaneringsprocess som syftar till att koordinera allierades nationella förmågeutvecklingsprocesser mot en gemensam inriktning. 2023 fastställde Nato en ny politisk inriktning för kommande förmågemål och i mitten av mars 2024 presenterades alliansens sammanlagda förmågebehov i form av *Minimum Capability Requirements* (MCR). Dessa kommer att brytas ner och fördelas bland de allierade vilket resulterar i en ny uppsättning förmågemål (*Capability Targets 2025*) som

¹⁴ Fö2024/00365, Uppdrag till Försvarsmakten att placera stabsofficerare i EU:s sjöfartsskyddsinsats EUNAVFOR ASPIDES och Fö2024/00220 Uppdrag till Försvarsmakten att lämna ett styrkebidrag till EUNAVFOR ASPIDES, 2024-04-18.

¹⁵ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, FM2023-23092:14, 2023-11-06.

¹⁶ *United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali*.

¹⁷ Hemställan om överföring av anslagsmedel, FM2024-2527:1.

beräknas fastställas under 2025. Sverige har sedan början av 2023 tilldelats interimistiska förmågemål i avvaktan på att denna process ska slutföras¹⁸.

Den nya politiska inriktningen har en tydligare koppling mot de regionala planerna än tidigare och innebär en kraftig ambitionsökning för medlemsstaters förmågemål. Även för Sveriges del bedöms kommande förmågemål ha en högre ambition än de interimistiska vilket kommer påverka Försvarsmaktens fortsatta krigsorganisationsutveckling. Med utgångspunkt i tillståndet i krigsorganisationen, Natos regionala planering, och egna nationella behov behöver Försvarsmakten därför fortsätta att analysera och värdera i vilken takt och omfattning de nya förmågemålen kan och bör tillgodoses.

I takt med att alliansens gemensamma operationsplanering fördjupas och nya förmågemål utarbetas och beslutas kommer kraven på Sverige och Försvarsmakten allt mer tydliggöras. Försvarsmakten bedömer därför att det under kommande år finns ett stort behov av flexibilitet och kontinuerliga beslut i den planering som beslutas.

2.2.2. Utvecklingsområden

Sveriges medlemskap i Nato innebär generellt högre krav på fler tillgängliga och interoperabla förband med förmåga att verka utanför Sveriges gränser. Med detta följer ökade krav på förmågan att leda och ge logistiskt stöd till förband både på och utanför svenskt territorium. Kommandostrukturen och ledningsstödsystemen behöver anpassas så att nationell operativ ledning fortsatt kan ske samtidigt som de stödjer eller ingår som en del i Natos ledningsstrukturer.

Försvarsmakten har till följd av ett deltagande i Nato-gemensamma internationella operationer och övningar en relativt god interoperabilitet med Nato på taktisk nivå. Det finns dock behov av att utveckla interoperabilitet för bland annat planering, ledning och gemensam bekämpning. Bland annat behöver åtgärder vidtas för att inrätta en ledningsstruktur för försvarsmedicin på högre stabsnivå och vid försvarsgrenar. Detta för att svensk medicinsk förmågeplanering ska vara företrädd med rätt kompetens inom ramen för samarbete inom alliansen.

Försvarsmaktens samlade logistikorganisation måste klara av att stödja operativ verksamhet, inklusive väpnad strid, med delar av Försvarsmakten i exempelvis Finland och Baltikum. Därav behöver Försvarsmakten också utveckla förmågan att, inom ramen för Nato, skydda försörjningslinjerna mellan Sverige och Finland/Baltikum.

Sverige behöver fortsatt utveckla förmågan till värdlandsstöd¹⁹. Värdlandsstödet består av civila och militära stödinsatser som kan ges i fred, kriser eller krig till

¹⁸ *Special NATO Defence Planning Capability Review 2023 and NATO Interim Capability Targets 2023 for Finland and Sweden*, FM2022-19460:14, 2023-03-16.

¹⁹ *Host Nation Support*.

allierades militära förband som uppehåller sig, genomför operationer, försörjs eller transiteras genom värdlandets territorium. För att kunna ta emot allierade förband behöver Sverige utveckla förmågan att stödja med bland annat ledning, samordning, skydd, basering, sjukvård, transporter, förhandslagring och försörjning vilket kommer att ställa nya och/eller ökade krav på både det militära och civila försvaret. Värdlandsstödet är en förutsättning för att Sverige ska kunna utgöra ett allierat basområde för operationer med armé-, marin- och flygstridskrafter.

Försvarsmakten behöver fortsätta öka förmågan till gemensam bekämpning (*Joint Targeting*) genom fortsatt successiv integrering mellan beslutsprocess, sensorer och verkansplattformar i bekämpningskedjan. Gemensam bekämpning är en underrättelsesdriven process och därför behöver underrättelsefunktionens förmåga till stöd för gemensam bekämpning öka.

Kriget i Ukraina har visat på vikten av ett väl fungerande luftförsvar. Försvarsmakten prioriterar en integrering i Natos integrerade luft- och robotförsvarssystem.²⁰ Fokus behöver även läggas på utveckling av skydd mot samt egen förmåga avseende olika typer av obemannade flygfarkoster inom Försvarsmakten. Detta gäller också förmågan att verka i en telestörd miljö. Behovet av ökat skydd och försvar mot cyberoperationer samt attacker mot kritisk infrastruktur kvarstår. Vikten av den kognitiva informationsmiljön blir allt tydligare varför förmågan till skydd och verkan i denna miljö behöver stärkas. Vidare behöver Sveriges förmåga till skydd av undervattensinfrastruktur stärkas och ansvaret för detta tydliggöras.

2.2.3. Krigsorganisationen

Krigsorganisationens uppbyggnad är ett centralt område i regeringens styrning och uppföljning av Försvarsmakten. Den nu gällande inriktningen för krigsorganisationen 2030 beslutades av regeringen den 17 december 2020.²¹

I Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut redovisades myndighetens planerade utveckling av krigsorganisationen mot 2030 respektive 2035 samt skillnaderna mot nu gällande inriktning. Budgetunderlaget för 2025 utgår från samma utveckling av krigsorganisationen.

I samband med försvarsbeslut beslutar regeringen om en inriktning för krigsorganisationen. I enlighet med vad som beskrivs i kapitel 6 bör regeringens organisatoriska styrning balanseras mot Försvarsmaktens behov av flexibilitet. Med utgångspunkt i detta föreslår Försvarsmakten att regeringen beslutar om att

²⁰ *Integrated Air and Missile Defence System* (NATINAMDS) består av en kombination av olika försvarssystem som arbetar tillsammans för att övervaka och bekämpa hot från luften och fjärrstridsmedel enligt Natos koncept för integrerat luft- och robotförsvar (IAMD).

²¹ Inriktning för Försvarsmakten 2021-2025, Fö2018/01425, Fö2020/00228 (delvis), Fö2020/01269 (delvis), 2020-12-17.

krigsorganisationen 2030 i huvudsak ska bestå av krigsförband i enlighet med tabell 1.

Tabell 1. Förslag på inriktning av krigsorganisationen

Krigsförband	Antal
Högkvarter med stabsförband	1
Specialförband	1
Cyberförsvarsdivision	1
Arméförband	
Arméstab	1
Divisionsstab med divisionsförband	1
Mekaniserad brigad	3
Infanteribrigad	1
Stridsgrupp Gotland	1
Livbataljon	1
Jägarbataljon	3
Skyttebataljon	1
Militärpolisbataljon	1
Underrättelsebataljon	1
Säkerhetsbataljon	1
Luftvärnsbataljon	2
Marinförband	
Marinstab	1
Korvettdivision	2
Minröjningsdivision	2
Röjdykardivision	1
Ubåtsdivision	1
Amfibiebataljon	2
Marin basbataljon	2
Flygvapenförband	
Flygstab	1
Flygflottilj	5
Stridsflygdivision	6
Transportflygskvadron	1
Specialflygskvadron	1
Helikopterskvadron	4
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1
Hemvärnsförband	
Hemvärnsbataljon	40
Ledningsförband	
Operativ sambandsbataljon	2
Operativ telekrigsbataljon	1
Logistikförband	
Operativ transportbataljon	2

Försvarsmakten tolkar en inriktning utformad enligt ovan som att styrningen avser förbandstyp och ambitionsnivåer. Med andra ord är benämningar på förbanden inte låsta så länge myndighetens ändrade benämningar inte innebär förändrad förmåga. Denna tolkning bör särskilt uppmärksammas mot bakgrund av att flera benämningar kan behöva överses framgent inom ramen för harmoniseringar mot Nato. Myndigheten tolkar vidare inriktningen som att den

utgör en lägstanivå för vad som ska uppnås, dvs. myndigheten har mandat att inkludera fler förband och funktioner i krigsorganisationen under förutsättningar att det görs utifrån identifierade behov, tillgänglig ekonomi samt produktionsmöjligheter.

En mer detaljerad beskrivning av den planerade sekventiella utvecklingen av krigsorganisationen återfinns i underbilaga 1.1 (ES).

Arméförband

Kärnan i armén utgörs av bemannade, utrustade och utbildade krigsförband, dimensionerade för uthållig högintensiv manöverstrid med kombinerade vapen. Armén ska ha förmåga till strid inom ramen för storskaliga markoperationer i främst subarktisk och urban miljö samt förmåga att genomföra insatser inom ramen för Natos 360-perspektiv. På ett övergripande plan kommer arméns krigsförband behöva utvecklas för att vara en trovärdig och interoperabel del av alliansens arméförband. På kort sikt förväntas armén bland annat kunna bidra med förband inom ramen för Natos regionala planer samt till Natos gemensamma avskräckning och försvar. Därutöver måste Sverige avdela egna förband för försvar av prioriterade delar av landet.

De huvudsakliga utmaningarna för arméns utveckling utgörs av materiell och personell tillgänglighet. För fortsatt tillväxt erfordras åter- och ersättningsanskaffning av den materiel som avdelats för stöd till Ukraina. En ökad tillgänglighet på materielssystem såsom stridsfordon, stridsvagnar och artilleripjäser är prioriterat för armén under en överskådlig framtid.

Arméns mobiliserande förband kompletteras med välutrustade och samtränade stående förband, vilka genom sin tillgänglighet ger handlingsfrihet att snabbt möta ett överraskande angrepp och genomföra operationer innan mobilisering. Systematiken i kompetensförsörjningen av en kombination av mobiliserande och stående förband behöver fortsatt utvecklas.

Utveckling 2025–2030

I perioden utvecklar armén sekventiellt fyra brigader och en stridsgrupp. Initialt prioriteras och utvecklas två subarktiska mekaniserade brigader vilka bedöms vara färdigställda till 2028. En mekaniserad brigad och en infanteribrigad utvecklas och blir klara allt eftersom resursförstärkning sker fram till 2030. Infanteribrigaden optimeras för försvar av huvudstaden och viktig infrastruktur. Stridsgrupp Gotland utvecklas för att kunna verka i en domänöverskridande och multinationell kontext. Samtliga krigsförband utvecklas i ett sammanhang för att inordnas i en överordnad nationell eller multinationell nivå. Sammantaget innebär detta att fyra brigader i allt väsentligt ska vara operativa senast 2030.

De tidigare planerade fem fristående skyttebataljonerna avdelas i huvudsak för att förstärka brigaderna. De två subarktiska brigaderna förstärks med vardera en skyttebataljon för att innehålla fyra manöverbataljoner i enlighet med Natos

målsättningar. Vidare förstärks infanteribrigaden och stridsgruppen på Gotland med vardera en skyttebataljon. En skyttebataljon kvarstår som fristående.

Brigadutvecklingen stöds genom en utökad repetitionsutbildning med avsikt att årligt återkommande genomföra krigsförbandsövningar med bataljon i brigads ram. I syfte att stödja detta avsätts medel för infrastruktur vilken också kan nyttjas inom ramen för värdlandsstöd.

Tidigt i perioden uppnås full förmåga med luftvärnssystem 103 vilket innebär att Försvarsmakten tillförs förmåga att bekämpa ballistiska robotar. Utvecklingen av luftvärnsbataljon 103/98 fortsätter genom bland annat anskaffning av sambands- och ledningssystem samt nya sensorer i syfte att bättre bidra till Natos koncept för integrerat luft- och robotförvar. Vidare påbörjas anskaffning av luftvärn till brigader och stridsgrupp, vilket syftar till att öka förmågan att bekämpa moderna stridsflyg och kryssningsrobotar. Därutöver anskaffas system för självskydd mot luftshot till jägar- och specialförband samt territorialförband och hemvärnsförband för att därigenom få en begränsad luftvärnsförmåga på bredden.

En långräckviddig bekämpningsenhet i form av raketartilleri utvecklas och fortsatt anskaffning av artilleri till brigad och division genomförs. I syfte att öka arméns förmåga till spaning, rekognosering, stridsledning, elledning och verkansrapportering anskaffas även obemannade fjärrmanövrerade flygfarkoster med olika förmågor.

Delar av jägar- och norrlandsjägarbataljonerna kompletterar och förstärker specialförbanden och utvecklas för strid på djupet, nationellt ledda specialoperationer samt för stöd till Natos specialoperationer. Samtidigt vidmakthålls förmågan att verka i bataljons ram.

Förmåga till minbrytning, övergång av vattendrag och strid i CBRN-miljö utvecklas inom division samt MR²²-struktur. Förmågan till logistikförsörjning på främre nivå inklusive uppbyggnad av lager och förnödenheter utvecklas och förstärks.

För att tillgodose den utökade krigsorganisationens behov och för att livstidsförlänga systemen intill dess att omsättning kan ske genomförs renovering av stridsfordon och stridsvagnar. Utöver det påbörjas en omfattande anskaffning av splitterskyddade fordonsplattformar som stridsfordon, stridsvagnar, pansarterrängbilar och bandvagnar. Samtidigt fortsätter ersättning och anskaffning av materiel som eldhandvapen, lastbilar, standardfordon, nytt uniformssystem och övrig soldat- och gruppmateriel.

Pågående modifiering av stridsvagn 122 fortsätter i syfte att förlänga livstiden på stridsvagnssystemet och för att bibehålla dess relevans avseende verkan och skydd. Modern signaturanpassningsutrustning anskaffas fortlöpande och omfattar

---

²² Militärregion.

såväl generell som områdesspecifik maskering, skenmål samt övningsmateriel. Härigenom förstärks markförbandens förmåga till skydd och vilseledning vilket är prioriterat utifrån hotbilden från flygfarkoster för spaning samt fjärrspaning. Därutöver genomförs löpande anskaffning av ammunition för fältarbeten till Försvarsmaktens krigsorganisation.

Arméns lager av förnödenheter ökas genom fortsatt lageruppbyggnad av kaliberbunden ammunition, luftvärns- och pansarvärnsrobotar samt fältarbetsammunition i riktning mot Natos kvantitativa målsättningar.

Under perioden sker en utökning av antalet värnpliktiga vilket möjliggör en robustare personalförsörjning och upprättande av regionala och territorialförband. Värnpliktiga kommer till del frigöra kontinuerligt tjänstgörande soldater.

Genom ökad repetitionsutbildning medges ett förbandsomsättningssystem mer anpassat efter Natos system för kontinuerlig förbandsträning.

I perioden påbörjas organisering av territorialförband i form av skytte-, förbindelse- och trafik-/transportledningsförband. Dessa ska kunna lösa uppgifter inom en militärregion och ska bemannas främst genom överföring av värnpliktiga från fältförbanden. Territorialförbanden organiseras som kompanier samt fristående plutoner. Materiel överförs till dessa efter hand som den frigörs från fältförbanden. Territorialförbanden ska ha förmåga att tidigt försvara och skydda militära objekt, basområden och samhällskritiska funktioner. Förutom förband för försvars- och skyddsuppgifter utgörs de också av förbindelseförband exempelvis för att hantera reservbroar.

Utveckling 2031–2035

Infanteribrigaden optimeras för strid i bebyggelse och för skydd av huvudstaden men bör på sikt även kunna användas i enlighet med alliansens behov. Stridsgruppen på Gotland utvecklas vidare för att verka i en multinationell och domänöverskridande kontext. Övriga brigader fortsätter utvecklingen att verka inom division i armékårs ram vilket möjliggör optimering av funktionskedjor och förmågor på lämpliga nivåer. I perioden påbörjas omsättning av stridsvagnar och stridsfordon.

Upprättandet av territorialförband i form av skytte-, förbindelse- och trafik-/transportledningsförband fortsätter i perioden.

Repetitionsutbildningen utökas för att omfatta huvuddelen av krigsförbanden i armén. Ambitionsökningen innebär behov av infrastruktur som stödjer genomförandet då den förestående ökningen av antalet värnpliktiga som genomför grundutbildning medför att tillgången till sängplatser blir begränsad under perioden. Vid en utökad repetitionsutbildningsverksamhet kommer en ökning av antalet reservofficerare vara nödvändig. Under perioden fortsätter ökningen av antalet värnpliktiga vilket bland annat medger personalförsörjning av regionala och territorialförband.

Marinförband

Marinen övervakar Sveriges omkringliggande havsområden, enskilt och i samverkan med andra myndigheter och allierade, för att hävda svenska intressen och bidra till avskräckning samt tidigt möta ett fientligt angrepp eller en aggression. Marinförbanden karakteriseras av hög tillgänglighet och operativ rörlighet. Befintliga förmågor ska utvecklas för att fortsatt vara operativt relevanta och för att möta krav på interoperabilitet. Nya luftförsvarsförmågor utvecklas bland annat för att kunna bidra till Natos förmåga inom *Integrated Air and Missile Defence* (IAMD).

De marina förbanden dimensioneras för att inom Nato genomföra väpnad strid samtidigt som förmågan att hantera uppgifter rörande den territoriella integriteten förstärks. Förmågan att etablera sjökontroll för att hålla sjövägarna öppna är av väsentlig betydelse för såväl närområdets försvar som försörjningssäkerhet, till exempel skydda försörjningslinjerna mellan Sverige och Finland/Baltikum. Behovet av regional expertis är fortsatt dimensionerande för marinförbandens förmåga. Marinförbanden tillsammans med flygvapnets stridsflygdivisioner och helikopterskvadron med sjöoperativa uppgifter är avgörande för den operativa förmågan till sjöss. Den marina ledningsförmågan utvecklas för att möta behoven av en fortsatt integrering i Natos lednings- och förbandsstrukturer. I perioden förbereds fortsatt tillväxt för bas- och amfibieförbanden samt omsättning av korvetter, patrullfartyg och ubåtar inför beslut i perioden 2025-2030. Detta i syfte att undvika framtida förmågeglapp. Vidare fortsätter den personella tillväxten för ökad tillgänglighet och uthållighet i de stående förbanden.

Marinen överser möjligheten att organisera territorialförband med marin inriktning. Dessa ska kunna lösa uppgifter inom en militärregion och ska bemannas främst genom överföring av värnpliktiga från amfibiebataljonerna och de marina basbataljonerna.

Utveckling 2025–2030

Ytstridsförmågan utvecklas genom den halvtidsmodifiering av de fem korvetterna av Visby-klass, som påbörjas under perioden. De mest betydande förmågehöjande åtgärderna som utförs är att fartygen beväpnas med luftvärnsrobotsystem och förbättrade sensorer avsedda för luft-, yt- och undervattensspaning. Även förbättrad förmåga inom telekrig utgör en väsentlig del av de förmågehöjande åtgärderna. Marinen inför successivt ledningsstödsystem för ökad interoperabilitet. Anskaffning påbörjas av fyra ytstridsfartyg av Luleå-klass (YSF 2030). Fartygen ger utökad uthållighet och ytterligare utökat bidrag med luftförsvarsförmåga samt tillför förmåga till robust sjöstyrkeledning. Den utökade luftförsvarsförmågan innebär att ytstridsfartygen kommer att utgöra ett relevant bidrag till Natos integrerade luft- och robotförsvar²³. Luftförsvarsförmågan inom marinen integreras med flygvapnets stridslednings- och luftbevakningssystem.

---

²³ NATO *Integrated Air Missile Defence* (NATO IAMD).

Kustrobotförmågan utökas och organiseras i två enheter för att öka såväl tillgänglighet som uthållighet.

Livstidsförlängning av minröjningsfartyg av Koster-klass slutförs under perioden. Utöver detta stärks minröjningsförmågan genom anskaffning av obemannade, autonoma respektive fjärrstyrda, undervattensfarkoster.²⁴

Ubåtar av Gotland-klass genomgår livstidsförlängning. Åtgärderna innebär, förutom att de skapar ökad tillgänglighet, även en ökad operativ effekt främst beroende på att äldre delsystem ersätts av nya under åtgärdsperioderna. Leverans av två ubåtar av Blekinge-klass påbörjas sent i perioden. Produktdefinition av ny ubåt slutförs inför beslut om byggnation och produktionsstart i perioden. Utöver detta genomförs vidmakthållande på ubåtsräddningssystemet.

Tidigt i perioden påbörjas anskaffning av marinspecifik ammunition (robotar, torpeder, kaliberbunden ammunition). Samtidigt stärks den marina förmågan då lagernivåerna av marinspecifik ammunitionen utökas. Omsättning av sjömålsrobotsystem 15 genomförs och anskaffning påbörjas av ny torpedmina.

Den marina logistikförmågan stärks genom utvecklingen av militärbaserna i de tre garnisonsorterna Haninge, Göteborg och Karlskrona. De två nyetablerade marina basbataljonerna på ost- och sydkusten fortsätter att utvecklas. Omsättning av livräddnings- och säkerhetsmateriel, mindre arbets- och utbildningsbåtar samt dykmateriel påbörjas.

Amfibieförmågan stärks då båtar för indirekt eld levereras till amfibiebataljonerna. Vidare inleds anskaffning av sensor- och vapensystem avsedda för mark- och sjömålsbekämpning samt luftvärn. Omsättning genomförs av ledningssystem för att uppnå ökad interoperabilitet. Under perioden inleds också omsättning av äldre båtar för transporter, inklusive stridsbåt 90H. Marinen överser, tillsammans med specialförbanden, att delar av marinförbanden ska komplettera och förstärka specialförbanden och utvecklas för strid på djupet, nationellt ledda specialoperationer samt för stöd till Natos specialoperationer.

Utveckling 2031–2035

Marinens operativa förmåga stärks då halvtidsmodifieringen av Visby-klassen slutförs. Leverans av ytstridsfartyg Luleå-klass genomförs under perioden, en ny sjöoperativ ombordbaserad helikopter utgör en integrerad del av fartygens förmåga. Därtill fortsätter leveranser av materiel till amfibiebataljonerna och de marina basbataljonerna. Ytstridsförmågan förstärks ytterligare med fortsatt anskaffning av marinspecifik och kvalificerad ammunition såsom luftvärns- och sjömålsrobotar. Leverans av två ubåtar av Blekinge-klass slutförs.

---

²⁴ Autonomous Underwater Vehicle Mine Countermeasure (AUV MCM) och Remotely Operated Underwater Vehicle (ROV-system).

Den marina logistikförmågan stärks genom att nya trängfartyg slutlevereras.

För att möjliggöra vidmakthållen ubåtsförmåga efter 2035 genomförs anskaffning av en ny generation av ubåtar i syfte att undvika framtida förmågeglapp. Denna ubåt är planerad att ersätta ubåt av Gotland-klass efter 2038. Vidare förbereds omsättning av ubåtsräddningssystem under perioden.

För maringemensam förmåga stärks utveckling och omsättning av fartygsburna sensorer och system för bättre interoperabilitet med Nato. Även systemutveckling och anskaffning av obemannade flygfarkoster²⁵ genomförs under perioden.

Anskaffning inleds av nya sjöminröjningssystem i syfte att undvika framtida förmågeglapp och omsättning av stridsbåt 90H slutförs.

Flygvapenförband och rymddomänen

Flygvapnet övervakar och kontrollerar omkringliggande luft- och havsområden för att omedelbart kunna ingripa för att hävda den territoriella integriteten samt bidra till avskräckning mot en eventuell angripare. Genom den gemensamma luftoperativa kontrollen inom ramen för IAMD skapas förvarning, skydd och handlingsfrihet för övriga försvarsgrenar, det civila samhället och övriga allierade. Luftstridskrafterna²⁶ utvecklas mot det operativa koncept som omhändertar flygvapnet som del av Nato och ett utvecklat nordiskt samarbete. Luftstridskrafternas dimensionering syftar till att tillsammans med allierade utgöra ett uthålligt luft- och robotförsvar och samtidigt möjliggöra för allierade flygstridskrafter att basera på svenskt territorium. Detta bidrar till stabilitet, avskräckningsförmåga och gemensamt försvar inom Nato. Luftstridskrafterna skapar möjlighet att leda, basera och verka tillsammans med allierade stridskrafter i försvarsoperationer över både Sveriges och Natos operationsområde.

Rymdlägesbild²⁷ stärker egen och allierades förvarning och möjligheter till skyddsåtgärder. Rymdbaserad inhämtningsförmåga bidrar till underrättelseinhämtning för bland annat långräckviddig bekämpning inom alla domäner. Förmågan att utnyttja rymdbaserad kommunikation (SATCOM) samt positionering och navigering bibehålls.

Samarbeten med andra allierade och framför allt de nordiska länderna söks inom strategiska plattformar och möjliggörare, till exempel flygburen flygstridsledning, lufttankning samt utbildningar. Detta stärker både den egna och alliansens förmåga samt resurstillgänglighet.

Utveckling 2025–2030

---

²⁵ Remotely Piloted Aircraft System (RPAS).

²⁶ Flygvapnet tillsammans med luftvärn ur armén.

²⁷ Rymdlägesbild är ett brett begrepp som omfattar kunskap om rådande förhållanden i rymden, både naturligt förekommande fenomen (t.ex. rymdväder och asteroider) och mänskligt skapade föremål (t.ex. satelliter och rymdskrot), som kan påverka egen verksamhet.

Den taktiska transportflygförmågan vidmakthålls samtidigt som omsättning av befintligt system påbörjas i perioden. Försvarsmakten har tidigare inlämnat svar till regeringen, samt hemställan, om anskaffning av nytt taktiskt transportflygsystem.²⁸ Myndigheten har särskilt påtalat vikten av att anskaffningsbeslut i enlighet med rådande rekommendation fattas utan dröjsmål för att undvika ett förmågeglapp. Regeringens beslut har ännu ej inkommit till Försvarsmakten. Risken för att förmågeglapp och nedgång i taktisk transportflygförmåga uppstår är därför mycket nära förestående. Försvarsmakten understryker behovet av att ett anskaffningsbeslut i enlighet med myndighetens rekommendation fattas snarast. Ytterligare fördröjning, alternativt att beslut inte fattas i enlighet med Försvarsmaktens rekommendation, riskerar att förlänga och fördjupa nämnda förmågeglapp.

Utveckling av förmågan till spridning nationellt och inom alliansen, inom och mellan militära flygbaser samt till civila flygfält fortsätter och bidrar till ökat skydd och stärker förutsättningarna för överlevnad vid ett väpnat angrepp. En fungerande basorganisation är viktig för att kunna ta emot allierade flygresurser. Flygflottiljerna vidmakthåller förmågan att upprätta fem huvudbaser och fortsätter utvecklingen av rörliga enheter för klargöring av stridsflyg. Ett nytt baskoncept utvecklas. Skyddet vid huvudbas förstärks genom ny teknik för skydd mot obemannade flygfarkoster²⁹. Förmågan att hantera CBRN-hot förstärks och tillförsel av obemannade flygfarkoster stärker skyddet av egna förband och anläggningar. Ytterligare infrastruktur för tillfällig basering/gruppering tillförs. Flygvapnets militärbaser utvecklar initial förmåga att logistiskt understödja även allierades luftstridskrafter som baseras på svenskt territorium.

Flygvapnet omsätter befintlig kommunikationsinfrastruktur och bygger ut i syfte att öka robustheten inom ledningsförmågan. Nya ledningssystem anskaffas för att öka förmågan att leda och samordna luftstridskrafterna interoperabelt med Nato. Möjlighet till gemensam ledning av de nordiska luftstridskrafterna realiserar.

Flygvapnet vidmakthåller sex stridsflygdivisioner och opererar tre divisioner JAS 39C/D och tre divisioner JAS 39E när ombeväpningen är slutförd. Ett antal JAS 39C/D omsätts genom införandet av JAS 39E. Förmågan att ingå i Natos integrerade luft- och robotförsvar³⁰ utvecklas i perioden mot full integration. Detta inkluderar bland annat utvecklad PED-förmåga³¹ och en initial förmåga till långräckviddig markmålsbekämpning.

---

²⁸ Försvarsmaktens svar angående handlingsalternativ för taktisk transportflygförmåga, FM2023-23029:2, 2023-11-06 samt Hemställan om regeringens bemyndigande att genomföra omsättning av flygtransportförmåga, FM2023-24770:2, 2023-11-16.

²⁹ Counter Unmanned Aerial System (C-UAS).

³⁰ Nato Integrated Air and Missile Defence (Nato IAMD).

³¹ Processing, Exploitation and Dissemination. PED-cellen producerar underrättelser ur kontinuerligt inkomna underlag från sensorer i operationsområden. Cellen möjliggör interoperabilitet med Nato och bidrar till utökad taktisk förmåga inom verkansprocessen.

Delar av den grundläggande stridsflygutbildningen genomförs utomlands vilket möjliggör att förbanden kan fokusera ytterligare på att höja krigsförbandens förmåga parallellt med genomförande av insats- och beredskapsuppgifter. Framtida vägval inom avancerad stridsflygutbildning utreds.

Ett program genomförs för att skapa förutsättningar och förutsägbarhet för materielförsörjning av stridsflygförmåga på lång till mycket lång sikt. Se nedan under *Vägval stridsflyg*.

Stridsledningsbataljonens stridsledningscentraler materielomsätts i syfte att uppnå full interoperabilitet och tillföra Nato-integrerad ledningskapacitet. Radarövervaknings- och stridsledningsflygplanet S-106 införs och ersätter efter hand ASC-890. Flygplan S-106 stärker sensortäckningen, förbättrar lägesbilden och ledningsförmågan av strid i luft-, sjö- och markdomänerna samt ökar möjligheten till tidig förvarning. Vidare upprättas ett rörligt sensorkompani vilket bidrar till handlingsfrihet avseende förvarning, lägesbild och ledning.

Tilläggsanskaffning påbörjas av markoperativ helikopter (Hkp 16), bland annat för stöd till specialförbanden samt som ersättning för markoperativ helikopter, Hkp 14E. Avveckling av Hkp 15 påbörjas. Anskaffning och införande av ett nytt lätt helikoptersystem utreds. Helikopterskvadronerna tillförs egna basresurser för autonomt uppträdande med ökad rörlighet och uthållighet.

Signalspanings- och regional transportflygförmåga vidmakthålls.

Flygvapnet förstärker cyberförsvaret samt infrastruktur och anskaffar system för ökad förmåga till luftoperativ ledning och förbandsledning.

Inom rymddomänen utvecklar flygvapnet förmågan att producera och distribuera rymdlägesbild. Detta ökar möjligheter att vidta skyddsåtgärder mot rymdbaserad inhämtning och ger förutsättningar att skydda egna stridskrafter. Anskaffning av spanings- och övervakningssatelliter påbörjas under perioden. Genom personell förstärkning skapas den uthållighet som krävs för att omhänderta Försvarsmaktens förmågeutveckling inom rymddomänen samt för att producera en rymdlägesbild och operera satelliter dygnet runt.

Krigsorganisationen förstärks genom tecknande av avtal med frivilligpersonal.

Utveckling 2031–2035

Flygflottiljerna fortsätter utvecklingen av rörligt uppträdande. Vid de fem huvudbaserna (utgörs i utgångsläget av flygflottiljerna) utvecklas logistiken för ökad handlingsfrihet, uthållighet och rörlighet. Flygbasernas förmågeutveckling är knuten till flygflottiljernas (inklusive militärbasernas) utveckling mot Natos förmågemål för stöd till basering av allierade luftstridskrafter. Förmågan till spridning vidareutvecklas genom anskaffning av ny teknik och infrastruktur.

Flygvapnets förmåga att vårda skadade och sjuka utvecklas. Flygtrafikledningen tillförs skydd vid flottiljer samt förmåga till flygtrafikledning vid rörliga enheter.

Robustheten för JAS 39-systemen stärks i syfte att öka tillgängligheten och därmed öka förutsättningarna för att långsiktigt kunna möta Natos förmågemål. Detta inkluderar bland annat stärkt interoperabilitet samt utökad förmåga att basera utomlands. Förmågan till långgräckviddig markmålsbekämpning stärks genom ytterligare anskaffning av robotar. Fortsatt utveckling av JAS 39E sker avseende attack mot markmål samt sjömålsbekämpning. Utveckling av förmågor för SEAD³² och elektronisk attack studeras.

Delar av den grundläggande stridsflygutbildningen genomförs utomlands vilket möjliggör att stridsflygdivisionerna kan fokusera ytterligare på att höja krigsförbandens förmåga parallellt med genomförande av insats- och beredskapsuppgifter.

Stridslednings- och luftbevakningsbataljonen utvecklas för att möta behov inom Nato IAMD.

Tilläggsanskaffning av Hkp 16 slutförs. Nuvarande sjöoperativ helikopter (Hkp 14F) avvecklas och ny sjöoperativ helikopter införs i perioden. Den nya sjöoperativa helikoptern utvecklar förmågan till fartygsbaserad, ubåtsjakt och ytmålsstrid. Avveckling av Hkp 15 slutförs och förändrat utbildningskoncept införs beroende på vägval för ny lätt helikopter.

Fyra nya taktiska transportflygplan är anskaffade och det äldre flygsystemet är avvecklat. Förmåga att genomföra statsflyguppdrag vidmakthålls genom omsättning av statsflygplan. Den regionala flygtransportförmågan vidmakthålls genom omsättning av plattform. Flygburen signalspanings- och radarövervakningsförmåga vidmakthålls under perioden. Flygvapnet utvecklar fortsatt förmåga till luftoperativ ledning och förbandsledning, tillsammans med de andra nordiska länderna och Nato.

Förmågan att producera och distribuera rymdlägesbild fortsätter att utvecklas. Planerade spanings- och övervakningssatelliter blir operativa under perioden.

Vägval stridsflyg

Försvarsmakten har förordat att ett vägval görs senast 2030 avseende framtida materielförsörjning av stridsflyg efter JAS 39.³³ Regeringen har den 6 juli 2023 bemyndigat Försvarsmakten att genomföra verksamhet för framtida stridsflyg i konceptfas. Försvarsmakten har därför under 2023 etablerat programmet *Vägval stridsflyg* för att utreda långsiktiga försörjningslösningar. Programmet ska med utgångspunkt i Försvarsmaktens operativa behov ge kunskap, bygga ett

³² Suppression of Enemy Air Defence.

³³ Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden, FM2022-19979:13, 2022-10-31.

beslutsunderlag och reducera riskerna inför vägvalet, samt upprätthålla handlingsfrihet för tre möjliga principiella val: Nationellt utvecklat stridsflygsystem, stridsflygsystem utvecklat i internationellt samarbete samt anskaffning av utländskt stridsflygsystem.

Sveriges medlemskap i Nato förändrar de säkerhetspolitiska och de militärstrategiska förutsättningarna inför ett vägval. Vidare präglas det långsiktiga behovet av stridsflygförmåga av stora osäkerheter till följd av långa tidsperspektiv samt svårigheter att bedöma hotutvecklingen. Ett vägval avseende försörjningslösning för framtida stridsflyg kommer samtidigt att påverka Försvarsmaktens samlade utformning och förutsättningar över ett stort antal försvarsbeslutsperioder. Vägvalet behöver därför vara ett medvetet och väl underbyggt beslut där konsekvenserna för Försvarsmaktens samlade förmåga, kostnader och handlingsfrihet över tid till fullo har analyserats och klarlagts.

Programmet omfattar bland annat verksamheter för framtagande av Försvarsmaktens operativa behov på lång sikt, studier, systemkoncept och analyser för alternativa vägval, teknikutvecklingsprogram och demonstratorer. Försvarsmakten har redovisat resultat och tidiga analyser till regeringen i en första årlig rapport.³⁴ Försvarsmakten har under 2023 initierat sådan verksamhet som bedöms krävas för att bibehålla och utveckla handlingsfrihet på en resurs- och riskmässigt ändamålsenlig nivå. Vidare har Försvarsmakten planerat verksamhet till och med 2030 för fortsatt handlingsfrihet inför ett vägval samtidigt som resurserna för detta har balanserats mot andra behov. För att möjliggöra en tillräcklig framförhållning och förutsägbarhet för såväl myndigheter som industriella aktörer fram till ett vägval har Försvarsmakten, inom ramen för budgetunderlaget för 2025, inkommit med hemställan om att regeringen under 2024 bemyndigar Försvarsmakten att genomföra programmet till och med 2030.

Lednings- och underrättelseförband

Ledningsförbanden möjliggör Försvarsmaktens förmåga att kommunicera och leda i alla konfliktnivåer. Förbanden upprättar och säkerställer funktionen för Försvarsmaktens it-, sambands-, krypto- och ledningsstödssystem. På operativ nivå ansvarar ledningsförbanden för drift och underhåll av Försvarets telenät (FTN) och Försvarsmaktens radio- och sensoranläggningar samt stödjer Försvarsmaktens lednings-, verkans- och underrättelseförmåga genom att verka mot motståndarens ledningssystem och att störa motståndarens kommunikation. De operativa sambands- och ledningssystemen är en grundförutsättning för militära operationer till sjöss, på land och i luften, i Sverige och utomlands.

Försvarsmaktens ledningsförband vidmakthåller och anpassar förmågan till sammanhängande ledning av militära operationer inom och mellan militärstrategisk, operativ och taktisk nivå, regionala staber samt allierade.

³⁴ Vägval stridsflyg – Årlig rapport för 2023, FM2023-24135:9.

Ledningsförbanden genomför drift, underhåll samt reparation och ersättning av ledningsstödsystem, telekommunikationer och sensorer för att stödja utövande av ledning.

Försvarsmaktens rörliga och fasta sensorsystem utvecklas i perioden, där inhämtad information används för att bland annat initiera beredskapsanpassningar av förband och system. Försvarsmaktens sensorkedja moderniseras i takt med förändrad hotbild för att kunna detektera små mål med låg signatur och hög hastighet. Sensordatautbyte med andra myndigheter och allierade genomförs och utökas. Åtgärderna bidrar till att förstärka förmågan hos totalförsvaret samt det kollektiva försvaret av nationer inom Nato. En robust och fungerande sensorkedja är en förutsättning för att få ut full effekt av Försvarsmaktens befintliga och kommande vapensystem samt kommande krav inom ramen för Natos avskräckning och försvar. Nya lednings- och sensorsystem utvecklas bland annat för att kunna bidra till Natos förmåga inom IAMD.

Personella och materiella satsningar inom ledningsområdet genomförs, framför allt på operativ nivå, vad avser tillgänglighet, uthållighet och trovärdighet för att få ut effekt av Försvarsmaktens vapensystem. Särskilt viktigt är att tidigt etablera en robust och fungerande ledningsförmåga vilket är en förutsättning för att genomföra multidomänoperationer både nationellt och i en allianskontext.

Utveckling 2025–2030

Försvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemsförband (FMTIS) vidmakthålls i perioden med ökat fokus mot operativa förmågor och funktioner. Förstärkningsåtgärder för Försvarets telenät (FTN) genomförs för att möjliggöra ökat behov av transmission och robusthet inom ramen för spridning av information inom Försvarsmaktens ledningsförmåga, sensorkedja, centrala aktörer inom totalförsvaret, värdlandsstöd och Nato. Modernisering av FTN-anläggningar fortsätter, med omsättning av reservkraftsystem och säkerhetshöjande åtgärder.

De operativa sambandsbataljonerna har förmåga att ersätta och förstärka förbindelser i FTN i syfte att ansluta förband, staber, sensor- och verkanssystem. I perioden vidmakthålls två operativa sambandsbataljoner och ytterligare två utvecklas mot 2035.

Det operativa kommunikationsförbandet har förmåga att genomföra informationsoperationer i syfte att påverka målgruppers beteenden och attityder. Detta kan innebära att försvaga viljan till motstånd hos motståndarens förband och förstärka viljan till samarbete hos egna och allierade. Ett operativt kommunikationsförband vidmakthålls i syfte att verka i de högre konfliktnivåerna.

Telekrigförband stödjer Försvarsmaktens lednings-, verkans- och underrättelseförmåga genom inhämtning samt genom att verka mot

motståndarens ledningssystem och att störa motståndarens kommunikation. Telekrigbataljonen är idag organiserad med förbandsdelar inriktade på förmågebehoven för brigad-, division- och den operativa nivån. I syfte att organisera dessa förmågor bättre anpassat mot krigsorganisationens behov utgår ett kompani ur telekrigbataljonen för att utveckla telekrigförmågan inom armén. Detta innebär att telekrigbataljonen vidmakthålls som en operativ bataljon inom perioden och att en divisionstelekrigbataljon utvecklas inom armén.

Telekrigförmågan i Försvarsmakten förutsätter att sensor-, verkans- och motverkanssystem har tillgång till uppdaterade datasatser och referensbibliotek. Detta möjliggör bland annat att motverkanssystemen för Försvarsmaktens mark-, sjö- och luftbaserade plattformar korrekt kan upptäcka, identifiera och avvärja inkommande hot. Telekrigstödenheten (TKSE) vidmakthåller förmågan till analys, produktion och verifiering för att säkerställa dataförsörjningen av Försvarsmaktens tekniska system. Detta omfattar utöver telekrigförmågan även data- och referensbibliotek inom hydroakustik.

Försvarsmaktens meteorologiska och oceanografiska centrum (FM METOCC) vidmakthålls och tillväxer i slutet av perioden i syfte att stärka uthålligheten och förmågan till stöd av alla funktioner.

I perioden tillförs resurser för att öka utbildningskapaciteten vid Ledningsstridsskolan (LedSS) och Försvarsmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC). Kapacitetsökningen säkerställer tillgången till försvarsmaktsspecifika kompetenser både inom nuvarande och framtida organisation.

Inom infrastrukturområdet sker i perioden satsningar på bland annat förråd med tillhörande IT-/teknisk infrastruktur. Med detta kommer stridskraftens möjlighet att vidmakthålla materiell tillgänglighet på rätt plats att förbättras i syfte att omhänderta planerad tillväxt för krigsförbanden. Militärbaserna utvecklar förmåga att bland annat logistiskt stödja krigsförbanden och stödja mobilisering.

Utveckling 2031-2035

I perioden fortsätter krigsförbandstillväxten inom ledningsområdet. Utökningen till fyra operativa sambandsbataljoner färdigställs och behovet av effektbestämmande materiel inom ledningsområdet tillgodoses.

Den digitala förmågan inom Försvarsmakten fortsätter att utvecklas. Efter att nuvarande brister i den gemensamma it-infrastrukturen har omhändertagits påbörjas nu en omsättning till en modern it-infrastruktur och strukturering av data och information i syfte att skapa en basplatta för fortsatt digitalisering. Detta stärker på sikt Försvarsmaktens förmåga att bidra vid multidomänoperationer och möjliggör integrering med andra, nationellt och internationellt.

Modernisering sker av sensorkedjan och åtgärder för att öka dess tillgänglighet fortsätter.

Försvarets digitalisering 2025-2030

Försvarmakten ska kunna genomföra multidomänoperationer både enskilt och som allierad i Nato. Digitalisering utgör en förutsättning för att sådana operationer ska kunna genomföras i ett relevant tempo. Det innebär att snabbare än motståndaren kunna inhämta, analysera och bearbeta stora mängder data samt förse rätt beslutsfattare med rätt beslutsunderlag. Informationsöverläge och datadrivet beslutsfattande är avgörande för möjligheten att genomföra multidomänoperationer.

Åtgärder för Försvarets digitalisering ska ge en säker, robust, mindre personalkrävande samt mer sammankopplad informationshantering i realtid som ger ett mer effektivt stöd för verksamheten.

Förmågeökningen i perioden bygger på att det sammanhållna informationsflödet hanteras genom digitaliserade miljöer och kapacitetsmässigt anpassade infrastrukturer för att kunna hantera stora mängder information. Erfarenheter från kriget i Ukraina understryker vikten av denna digitala förmåga dels för ledning och verkan samt stöd från andra nationer, dels för samhälllig funktionalitet i den högsta konfliktnivån.³⁵

I tidsperioden fram till 2030 omhändertar Försvarmakten initialt brister i nuvarande gemensamma it-infrastrukturer samt genomför konsolidering av systemlandskapet. Samtidigt påbörjas utveckling av en ny modern digital basplatta med datacentrerad arkitektur för att stärka integrering inom Försvarmakten, med myndigheter samt allierade. En kvalificerad och interoperabel digital basplatta ökar säkerheten, resiliensen och robustheten av Försvarets informationssystem, vilket medför en förstärkt förmåga inom informationsmiljön (lagra, överföra, processa, konsumera och skydda information).

Den digitala förmågan inom Försvarmakten utvecklas som grund för övrig förmågeutveckling och utvecklingen ska betraktas som ett nationellt åtagande inom hela totalförsvaret. Förändringsinriktningen är i linje med Natos digitala transformering³⁶ med vision för 2030.

Logistikförband

Logistikerna skapar handlingsfrihet för krigsförbandens förmåga att verka. Logistikens uppdrag är att utöver nationella behov även understödja Nato-operationer vilket innebär att logistknätverket behöver dimensioneras för att

³⁵ Se till exempel Försvarets läromål från kriget i Ukraina, FM2023:2379-9.

³⁶ Empowering NATO's Multi-Domain Operations Through Digital Transformation, <https://www.act.nato.int>, 16 oktober 2023.

kunna hantera och förflytta volymer som tillgodoser behoven inom Norden och angränsande områden. Logistikförbanden och dess ingående delar behöver därför vara bemannade och utrustade så att de skapar handlingsfrihet för samtliga försvarsgrenar i samtliga beredskapsnivåer och operationer.

Flera befintliga materielsystem tillförs, livstidsförlängs och omsätts under perioden vilket ytterligare ökar betydelsen av en fungerande logistik. För att logistiken ska lösa sitt uppdrag är det viktigt med robusta funktionskedjor och balans mellan logistikresurserna (logistikförband, förråd, verkstäder, förnödenheter) och de som ska försörjas (verkansförbanden). Förbandsutveckling inom logistiken sker således för att möta krigsförbandens tillväxt, nationella förmågor, Natos förmågemål samt för att stärka förmågan till värdlandsstöd. Parallellt behöver förutsättningsskapande infrastrukturella etableringar ske i form av förråd, reservförbindelser med mera. Förnödenhetsuppbyggnaden fortsätter synkroniserat med etablering av infrastruktur. För att säkerställa en robust verksamhet vid utökning av förråden behöver även de bemannas med förrådspersonal som finns tillgängliga innan mobilisering.

Ledningen av logistiken utvecklas genom etablering av central och regional logistikledning vars uppgift är att leda de operativa logistikresurserna. Förmågan utvecklas ur befintliga organisationsdelar.

Logistik inom Försvarsmakten omfattar förnödenhetsförsörjning, förhandslagring av förnödenheter, resurser för transporter, teknisk tjänst och sjukvård samt övrig logistik. Denna är beroende av fungerande civila funktioner såsom transporter, energiförsörjning och livsmedel distribution. Därför krävs ett utvecklat samarbete och en tydlig ansvarsfördelning mellan Försvarsmakten och berörda civila aktörer.

I syfte att tillgodose det nationella behovet av motståndskraftig försörjning upprättar Försvarsmakten ett nationellt logistknätverk.³⁷ Noderna i det fysiska logistknätverket sammanlänkas av logistikförbanden och civila resurser. Regionala logistikledningar med tillhörande resurser utövar regional logistikledning under central logistikledning och ombesörjer logistikens uppgifter genom att understödja de förband som finns eller verkar i det specifika geografiska området. De regionala logistikledningarna ska i nära samverkan med militärregionstaberna kunna verka avskuret från övriga regionala områden med bibehållen förmåga och tillgängliga resurser i området. Denna uppbyggnad behöver på sikt ta hänsyn till Sveriges mellanstatliga avtal om försvarssamarbete. Implementeringen av logistknätverket, interoperabelt med Nato, skapar även förutsättning för värdlandsstöd. Tidigt i perioden ska logistknätverket övas.

---

³⁷ Försvarslogistknätverket är en delmängd av försörjningslandskapet och består av noder (bland annat hamnar, flygfält, baser och terminalplatser) och förbindelselinjer mellan dessa.

Förstärkningen av Försvarsmaktens sjukvårdsförmåga fortsätter. Sjukvårdsunderstödsförmågan anpassas mot brigad som bakre förmåga.

Avseende teknisk tjänst innebär nuvarande planering en omfattande ökning av materielunderhåll, lagerhållning samt utveckling av produktionsförutsättningar med ändamålsenliga lokaler som möter kraven på ny och tillförd materiel. För att tillhandahålla anbefalld uthållighet och tillgänglighet erfordras anskaffning av förnödenheter som skapar robusta nivåer, dvs. minsta bestånd (MIB). Detta inkluderar reservmateriel samt en ökning av lagernivåer för gränssättande förnödenheter såsom militärspecifika läkemedel, livsmedel, drivmedel och ökad lagerhållning av ammunition och reservdelar.

Personlig utrustning såsom uniform, hjälm, kroppsskydd, hand- och fotbeklädnad omsätts och anskaffas till både krigs- och grundorganisationen. Arbetet pågår under hela planeringsperioden.

Utveckling 2025–2030

I perioden implementeras central logistikledning samt tillhörande regionala logistikledningar. Infrastrukturella åtgärder så som inrättande av förrådsområden genomförs parallellt.

Optimering och vidmakthållande av förnödenhetsflöden samt upprättande av understöds- och ersättningsområden och transportknutpunkter ombesörjs av logistikförband samt tillförda förband och civila resurser. Dessa dimensioneras efter nationella och alliansens behov utifrån de regionala planerna. För att upprätthålla förnödenhetsflödena och operativ handlingsfrihet krävs en tillgänglig grundnivå avseende transportkapacitet. Denna avses säkerställas genom avtal och uttag av samtliga transportslag samt egen anskaffning. För att skapa en grundläggande robust förmåga av järnvägstransport avser Försvarsmakten överse åtkomst till dedikerade järnvägsfordon.

Två transportbataljoner ur dagens operativa logistikbataljoner utvecklas för att därefter vidmakthållas. En fältsjukhusbataljon, två trafik- och transportledningskompanier³⁸, del av markverkstadsförbandet med additiv tillverkning samt ett tekniskt kompani utvecklas och vidmakthålls. Två befintliga sjukhuskompanier³⁹ vidmakthålls och förstärks med ytterligare sjuktransportkapacitet. Förbandsutbildning av de operativa transportbataljonerna sker genom samordnad förbandsomsättning med armén.

---

³⁸ Trafik och transportledning avses omstruktureras mot Natos förmågemål och då organiseras i MOVCON samt andra lämpliga förbandselement enligt Nato Capability Targets

³⁹ Två sjukhuskompanier har motsvarande operations- och vårdkapacitet som en fältsjukhusbataljon. Nuvarande sjukhuskompanier förstärks med traumatropp och extra sjuktransportförmåga. Förbandet har kirurgisk förmåga och omfattar grundläggande förmåga till liv, lem och funktionsbevarande kirurgi som även kan användas för att förstärka andra förmågor. Förbandet har relativt lång omgrupperingstid efter att det påbörjat lösande av sin uppgift.

Utvecklingen av fältsjukhusbataljonerna påbörjas under perioden med en anpassad förmåga att tillgodose den bakre sjukvårdsförmågan. Planerad anskaffning av sjukvårdsmateriel och sjuktransportfordon fortskrider enligt tidigare plan. Militärbaserna förstärks, i olika grad, genom tillförsel av hanterings- och sjuktransportresurser. Vidare utvecklas militärbasernas förmåga att omhänderta lätt skadade och sjuka i syfte att avlasta den civila sjukvården.

Markverkstäderna utvecklas i perioden till krigsförband och de tekniska kompanierna organiseras under markverkstadsförbandet som en rörlig reparationsförmåga. Markverkstäderna förstärks personellt och tillförs verktygs- och reservdelssatser för att öka tillgängligheten för materiel i samtliga beredskapsnivåer.

Försörjningstryggheten förstärks genom fortsatt ökning av lager för förnödenheter. Flera förutsättningsskapande satsningar sker inom infrastruktur koordinerat med anskaffning av ammunition. Arbete med att identifiera verksamhetskritiska leverantörer av förnödenheter och tjänster fortskrider.

Utveckling 2031-2035

I perioden utvecklas och vidmakthålls en tredje transportbataljon för operativ nivå, ytterligare en fältsjukhusbataljon, en förstärkt fältsjukhusbataljon⁴⁰, markverkstadsförbandet samt ytterligare två tekniska kompanier. Ett tredje och fjärde trafik- och transportledningskompani utvecklas för att möta ett ökat behov av transportledning, främst på väg och järnväg men även på sjö och i luft. Samtidigt påbörjas en anpassning av förbanden mot Nato förmågestruktur.

Pågående uppbyggnad av lagernivåer samt beredskapsplanering hos verksamhetskritiska leverantörer⁴¹ fullföljs.

Militärregioner, militärregionförband och hemvärnsförband

Militärregioner, militärregionförband och hemvärnsförband dimensioneras för att utgöra den territoriella basplattan i det nationella försvaret.

Militärregionerna ansvarar under operationsledningen för territoriell verksamhet och regional underrättelse- och säkerhetstjänst. I ansvaret ingår att leda regionala transporter och transiteringar, mobiliseringsförberedelser, skydd och bevakning av Försvarsmaktens skyddsvärden och annan territoriell verksamhet.

Militärregionerna har egna resurser i form av vissa grundtilldelade förband, men ska också kunna leda tillförda förband i alla konfliktnivåer. I Militärregionernas ansvar ingår också att samordna civila och militära resurser på lokal och regional nivå.

---

⁴⁰ Förutom fältsjukhusbataljonens förmågor innefattar denna nivå syrgasproduktion samt ett urval av de komplimenterande modulerna.

⁴¹ Med verksamhetskritiska leverantörer avses företag vars verksamhet är avgörande för att Försvarsmakten under alla beredskapsnivåer ska kunna lösa sin uppgift.

Hemvärnsförband med hög tillgänglighet och god lokalkännedom utgör tillsammans med stående och mobiliserande MR-förband grunden i militärregionernas förbands- och förmågestruktur. Hemvärnsförbanden har förmåga att snabbt skydda militära objekt, basområden och samhällskritiska funktioner men har också förmåga att stödja övriga Försvarsmakten och samhället med andra uppgifter.

Natomedlemskapet medför förändringar för militärregionerna med ingående förband. Planering och genomförande av regionalt världlandsstöd kommer att bli en än mer betydande uppgift samtidigt som behovet av att leda territoriell verksamhet kvarstår med ökat inslag av allierade förband. Kravet på interoperabilitet med allierade förband ökar.

Hemvärnsförbanden är beroende av att frivilliga försvarsorganisationer utvecklas och harmoniserar med Försvarsmaktens behov. Sådan utveckling är nödvändig inte minst med hänsyn till den materiella förnyelsen där modern teknik ska bidra till utvecklade förmågor och förbandens samlade utbildningsbehov.

Utveckling 2025–2030

Militärregionerna fortsätter att förstärka förmågan att kunna leda territoriell verksamhet. Förmågan att planera och genomföra regionalt världlandsstöd prioriteras särskilt. Militärregionerna tillförs förband och anläggningar sekventiellt utifrån operativa behov och ekonomiska realiteter efter Natomedlemskapet. MR-ledningskompanier tillförs för att stärka ledningsförmågan i grundberedskap och vid höjd beredskap. MR-säkerhetskompanier tillförs vilket stärker den regionala förmågan att genomföra underrättelse- och säkerhetstjänst. MR-militärpolisplutoner tillförs för att bland annat stärka förmågor inom världlandsstöd. MR-grupperna utvecklas för att öka sin förmåga att stödja hemvärnsförbanden och för att kunna ta ett ökat lokalt ansvar i totalförsvarssamordningen. Investeringar genomförs i eftersatt infrastruktur och tre militärregionstaber som idag är lokaliserade i temporära lokaler påbörjar flytt till mer ändamålsenliga stabsplatser.

I perioden fortsätter hemvärnsförbanden att moderniseras genom omsättning och kompletteringsanskaffning av fordon. Införandet av sensorer som obemannade flygfarkoster för spaning, marksensorer, värmesikten och bildförstärkare gör att stridstekniken utvecklas. Ny taktisk radio till hemvärnsförbanden införs. CBRN-plutonerna tillförs ny rekognoserings- och saneringsutrustning. Båtplutonerna tillförs nya båtar och sjukvårdsförmågan förstärks genom ytterligare sjukvårdsbefattningar och sjukvårdsmateriel. Omsättning av hemvärnsförbandens eldhandvapen påbörjas i perioden och huvuddelen av understödsvapnen omsätts.

Hemvärnets förmåga till indirekt eld vidmakthålls genom omsättning av befintligt granatkastarsystem. Systemlikhet skapas mellan armén och hemvärnet genom att omsättningen integreras med arméns planering. Detta medför även

produktionsförutsättningar för hemvärnets granatkastarplutoner genom avkastning från arméns grundutbildning.

Utveckling 2031–2035

I perioden fullföljs tillväxt av militärregionförband, hemvärnssoldater och avtalspersonal. Fortsatta investeringar sker i infrastruktur och förmågan att leda territoriell verksamhet utvecklas vidare. Hemvärnsförbandens förmågeutveckling fortsätter såväl som Försvarsmaktens samverkan med de frivilliga försvarsorganisationerna. Ombeväpnning till nytt eldhandvapen för samtliga förband fortsätter.

Specialförband

Specialförbanden dimensioneras för att motverka och aktivt förhindra ett väpnat angrepp. I händelse av krig genomförs specialoperationer med specialförband såväl som specialoperationsförband (SOF) på eget, allierade/partners eller annat territorium. Därutöver innehas hög tillgänglighet för lösandet av uppgifter som värnar svenska intressen, nationellt såväl som internationellt. Specialförbanden genomför specialoperationer autonomt eller inom ramen för gemensamma operationer. Genom uppträdande, tempo och med förmågor kompletterar specialförbanden övriga förmågor inom Försvarsmakten.

Specialförbanden tillför militära handlingsalternativ som kan möta och verka mot hot över hela konfliktskalan. Specialförbandens nuvarande uppgifter och förmågor är relevanta men utvecklas mot ett än mer proaktivt förhållningssätt. Detta realiserar dels genom fortsatt utveckling av jägarförbanden, vilket skapar förutsättningar för specialisering med del av specialförbanden, dels genom ökad förmåga till marina specialoperationer. Därutöver sker utveckling av ledningsstödsystem, inklusive digitalisering, samt utveckling av autonoma och obemannade farkoster för att skapa handlingsfrihet och högre effekt.

Utveckling 2025–2030

Det förändrade omvärldsläget kombinerat med medlemskap i Nato medför en ökad bredd av uppgifter som specialförbanden kommer att ställas inför. Utsedda jägarförband valideras att kunna ingå i specialoperationer och kan användas inom Nato, nationella specialoperationer och gemensamma operationer.

I perioden utvecklas den marina specialoperationsförmågan. Det ställer krav på investeringar i personal, infrastruktur samt metodutveckling.

Specialförbanden digitaliseras genom automatiserad bearbetning, införande av molntjänster, robust transmission samt beslutsstödsverktyg för att bland annat minska tiden från upptäckt till beslut och verkan. Genom digitalisering vid specialförbanden ökar också interoperabilitet med allierade.

I perioden utvecklas användandet av autonoma och obemannade farkoster.

Specialförbandens uthållighet ökas genom åtgärder för skydd och bevakning samt betjäning av ledning såväl som möjlighet att återskapa förband och förmåga. Inom ramen för detta utvecklas, bemannas och tränas militärbas för specialförbanden för att möjliggöra fortsatt uthållighet. Logistikorganisationen inom specialförbanden utvecklas i perioden mot att hantera specialförbandens specifika behov. I övrigt eftersträvas synergier med övriga Försvarsmaktens logistikförband, däribland förmågan att tillhandahålla VLS.

Förmågan att genomföra internationella insatser vidmakthålls.

Utveckling 2031–2035

I perioden genomförs fortsatt utveckling av tidigare identifierade områden, däribland materielanskaffning inom ramen för marin specialoperationsförmåga samt autonoma/obemannade farkoster.

Förmågan att genomföra internationella insatser vidmakthålls.

Cyberförsvar och cyberförsvarsförband

Försvarsmaktens cyberförsvar bidrar till totalförsvaret genom att i samtliga konfliktnivåer kunna avskräcka, och förneka en motståndare att i eller genom cyberdomänen påverka det militära försvarets förmåga att mobilisera, möta ett väpnat angrepp, upprätthålla den territoriella integriteten eller värna Sveriges suveräna rättigheter. Cyberförsvaret genomför cyberoperationer autonomt eller inom ramen för gemensamma operationer. Cyberförsvaret har förmåga att genomföra offensiva och defensiva cyberoperationer samt att upptäcka, identifiera och avvärja hot mot digitala informationssystem och elektroniska kommunikationstjänster. Den offensiva cyberförmågan kan nyttjas för att upprätthålla egen handlingsfrihet samt genom cyberdomänen påverka motståndarens handlingsfrihet.

Förmågan stärks genom organisering av Försvarsmaktens cyberförsvar som ett sammanhållet system. I Försvarsmaktens cyberförsvarssystem ingår en cyberförsvarsledning i Högkvarteret, cyberförsvarsförband specialiserade på Försvarsmaktens verkans- och ledningssystem, cyberförsvarsförband specialiserade på försvar av kritisk infrastruktur samt resurser inom myndigheten. Cyberförsvarsförbanden organiseras i krigsförbandet cyberförsvarsdivision.

Utvecklingen innebär utökad kapacitet och förmåga att i högre beredskapsnivåer kunna leda hela Sveriges krigsorganiserade cyberförsvar samtidigt som cyberförsvarsresurser i fred kan bidra till cybersäkerhetsarbetet inom ramen för Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). Därmed utvecklas cyberförsvaret i enlighet med beslutad inriktning för 2021–2025 samtidigt som förstärkningen medger ökad interoperabilitet med Nato, ökad förmåga att upptäcka fientlig närvaro samt ökad förmåga att genomföra cyberoperationer i och utanför

Försvarsmaktens system och plattformar inklusive försvar av svensk kritisk infrastruktur som Försvarsmakten är beroende av.⁴²

Försvarsunderrättelseverksamhet, militär underrättelsetjänst och säkerhetstjänst

Planeringen som ligger till grund för föreliggande budgetunderlag innebär att försvarsunderrättelseverksamheten liksom den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten successivt kommer att tillväxa i perioden 2025–2030.

Utveckling 2025–2030

Givet den aktuella omvärldsutvecklingen genomförs förmågeutveckling med ökad ambition och i vissa fall tidigare i perioden. Arbetet med anpassningsåtgärder inom ramen för Nato fortgår med särskilt fokus på förmågemålsättningar och interoperabilitet. Natomedlemskapet kräver en väsentlig utökning av Natokompatibla ledningsstödsystem för funktionen och förmåga att i realtid eller nära realtid dela stora dataströmmar. Åtgärder genomförs för att utveckla lednings- och samverkansförmåga, samt för ökad uthållighet och tillgänglighet.

Vidare förstärks underrättelse- och säkerhetsfunktionen för att möta nya krav på nationellt och internationellt samarbete samt för den operativa planläggningen och utökat samarbete inom totalförsvaret. Funktionen förstärks även för att kunna ge effektiv förvarning och delta till att öka Försvarsmaktens operativa effekt genom aktivt deltagande i övningar, insatser nationellt och internationellt samt inom ramen för forskning och utveckling. Den digitala förmågan är avgörande för att öka förutsättningarna för att kunna utveckla och förstärka såväl underrättelse- och samverkansförmågan som möjligheterna att kunna verka som en relevant part i nationella och internationella sammanhang.

Säkerhetsfunktionen förstärks genom säkerhetsskyddsplanering, ökade krav på nyttjande av krypto inom totalförsvaret, åtgärder för att öka Försvarsmaktens cybersäkerhet samt införandet av interoperabla ledningssystem och förstärkning av ledning.

Underrättelse- och säkerhetstjänsten förstärks för att kunna hantera hybrida hot samt för att möta ökade krav på uthållighet och nya bearbetningsområden. Säkerhetstjänsten förstärks för att möta ökade krav på att identifiera och klarlägga säkerhetshotande verksamhet och skyddsbehov samt för att möta den utökade förbands- och personalvolymen, nya materielsystem och uppbyggnad av totalförsvaret.

---

⁴² Uppgiften att i såväl fred som i högre beredskapsnivåer försvara svensk kritisk infrastruktur som Försvarsmakten är beroende av kan komma att kräva en ändring av Försvarsmaktens ansvar och uppgifter i myndighetens instruktion. Myndigheten avser att vid behov återkomma i denna del.

Påbörjad utveckling 2025-2030 fortsätter i perioden 2031-2035.

2.3. Utveckling av militär förmåga

2.3.1. Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är en förutsättning för utveckling av operativ förmåga för hela totalförsvaret. Forskning och utveckling sker och nyttiggörs här och nu, men bygger också handlingsfrihet för framtiden.

Fokus 2025-2030 kommer vara att förstärka verksamheten både inom befintliga och nya forskningsområden samt att öka andelen teknikutveckling och konceptutveckling som omsätts till förmågeutveckling. Verksamheten inom forskning och teknikutveckling samt innovation baseras till stor del på uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut, Förvarshögskolan och Försvarets materielverk.

Förstärkning sker inom de grundläggande och till del integritetskritiska områdena som sensorer och signaturanpassning, ledning och människa-systeminteraktion, vapen och skyddsteknik, telekrig och undervattensteknik, skydd- och anläggningsteknik samt inom krigsvetenskap.

Vidare förstärks nyare områden som benämns som framväxande och omvälvande, exempelvis cybersäkerhet, artificiell intelligens, autonoma system, material- och produktionsteknik och inte minst inom energilagring och energiförsörjning för militära behov. Inom humanforskningsområdet förstärks forskningen inom krigsvetenskap och militär profession. Det sistnämnda inkluderar bland annat urval och rekrytering inklusive psykologiska och fysiska kravprofiler för militär personal.

En viktig del är verksamhet som innebär teknikutveckling och teknologitransfer tillsammans med företag och andra aktörer. Även denna verksamhet ökar för att i högre grad omsätta utvecklad kunskap till operativ förmåga, genom att föra operatörer och teknikutvecklare närmare varandra och därmed möjliggöra snabbare materielutveckling. Arbete med försvarsinnovation och civil-militära synergier i enlighet med regeringens inriktning för området påbörjas.⁴³

Försvarsmakten och Vinnova har fått i uppdrag att gemensamt genomföra ett innovationsprogram för civil-militära synergier.⁴⁴ Inom ramen för programmet ska internationell samverkan inom försvarsinnovationsområdet främjas.

Medlemskapet i Nato ger nya möjligheter vad gäller samarbete och inflytande i den internationella kontexten. Forskning, utveckling och innovation i Nato, sker

⁴³ Strategisk inriktning för försvarsinnovation, Regeringskansliet, Försvarsdepartementet, 8 januari 2024.

⁴⁴ Uppdrag till Försvarsmaktens och Verket för innovationssystem att initiera och genomföra ett innovationsprogram för civil-militära synergier, Fö2024/00021.

delat mellan den internationella staben genom *Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic* (DIANA), *Science and Technology Organization* (STO), *Allied Command Transformation* (ACT) och *Conference of National Armament Directors* (CNAD). Det finns stora möjligheter att koordinera de svenska positionerna utifrån Sveriges intressen och Försvarsmaktens förmågebehov. Den europeiska försvarsbyrån (EDA), den europeiska försvarsfonden (EDF), det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), *Natos Framework Nation Concept* (FNC), Nordefco, FISE m.fl. blir viktiga samarbetsformat för att främja svenska intressen och förmågor inom Nato.

Försvarsmaktens program för objektsoberoende materielutveckling och demonstratorer för att bidra till bättre förutsättningar inför omsättning eller utveckling av förmåga fortsätter. Programmet avser bland annat att vidareutveckla resultat från Försvarsmaktens verksamhet inom forskning och teknikutveckling, demonstrera modern teknik till framtida materielsystem och testa integrering av ny teknik i befintliga förbandssatta system för att snabbt utvärdera möjligheterna med ny teknik. Genom att i ett tidigt skede genomföra objektsoberoende utveckling skapas handlingsfrihet, underlag för vägval och minskad risk i kommande anskaffningar.

En delmängd av programmet avser att stödja deltagande i internationella utvecklingssamarbeten gynnsamma för Sverige. En utökning inom objektsoberoende materielutveckling förstärker förmågan att snabbt omsätta kunskap och identifiera ny teknik som kan användas till att bygga förmåga på kort och längre sikt.

Regeringen har i uppdraget till Försvarsmakten angett att myndigheten ska avsätta ytterligare medel för forskning och teknikutveckling. Myndighetens förslag är att tillförda medel i huvudsak följer myndighetens tidigare förslag med förstärkning inom såväl befintliga som nya forskningsområden samt också för försvarsinnovation och ökat nyttiggörande.

2.4. Övrig verksamhet

Försvarsmakten genomför exportstödande och statsceremoniell verksamhet samt stöd till samhället i enlighet med lagar och förordningar, bland annat förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Exportstödande verksamhet liksom stöd till samhället är i stor utsträckning avgiftsfinansierat. Prognostiserade avgifter redovisas i kapitel 5.

3. Förutsättningar för uppbyggnad av förmåga

Förutsättningar för tillväxt och uppbyggnad av militär förmåga medför att flera resurslag behöver tas in anspråk och nyttjas i en större utsträckning. Personal, materiel, infrastruktur och övningsområden är viktiga förutsättningar för produktion och tillväxt. För att möjliggöra en långsiktig uppbyggnad krävs ett effektivt och hållbart nyttjande som tillser att resurser hanteras aktsamt så att en robust återväxt kan ske.

Försvarsmaktens förmåga att verka krigsavhållande utgör myndighetens främsta bidrag till hållbar utveckling. Den verksamhet Försvarsmakten genomför ska inte medföra att andra samhällsvärden förstörs eller försämras mer än nödvändigt. Försvarsmakten arbetar för en hållbar verksamhet där samtliga hållbarhetsdimensioner (social, miljömässig och ekonomisk) inkluderas i verksamheten.⁴⁵ Åtgärder inom ramen för tillväxt, liksom för att hantera det förändrade säkerhetsläget, kommer dock oundvikligen påverka delar av samhället. Militära fördelar behöver därför kontinuerligt balanseras och bedömas mot den påverkan de kan innebära för bland annat individer, näringsliv, klimat och miljö. Militär förmåga är prioriterad för att möjliggöra att Försvarsmaktens kärnuppgift ska kunna utföras, även om denna ibland leder till målkonflikter med andra samhällsintressen. Försvarsmakten är till exempel i behov av tillstånd och ett regelverk som medger en viss flexibilitet med hänsyn till att verksamheten är under utveckling och behöver anpassas efter omvärldsläget.

3.1. Personalförsörjning

Försvarsmaktens uppdrag är att försvara Sverige och alliansen mot väpnat angrepp. Kärnan i detta uppdrag utgörs av den militära professionen. Den militära professionen är mångfasetterad och rymmer vitt skilda militära och civila kompetenser. Försvarsmakten ansvarar ensam för inriktning av den militära professionens utveckling men med stöd av andra myndigheter för bland annat officersutbildning och forskning. Myndigheten måste dock själv ta ansvar för attraktion, rekrytering och kontinuerlig kompetensutveckling.

Försvarsmaktens personalförsörjning är komplex och de beslut som fattas idag ger effekter långt in i framtiden. Att Försvarsmakten under 2000-talet utbildade förhållandevis få yrkes- och reservofficerare innebär att det i dag råder en ojämn ålders- och kompetensstruktur som får stora effekter på de områden där medarbetare som lämnar inte kan ersättas i en jämn takt. Tillväxten ställer också krav på betydande utökningar av antalet civilanställda i Försvarsmakten. Den

---

⁴⁵ Myndigheten gör det bland annat genom att: bedriva ett systematiskt och integrerat arbete gällande jämställdhet och likabehandling, samt att säkerställa en god och säker arbetsmiljö; ta miljöhänsyn i fred genom att bedriva ett systematiskt miljöarbete som innebär att ha god kunskap om myndighetens påverkan på miljön och vidta åtgärder; samt hushålla väl med statens medel och ställa hållbarhetskrav vid upphandling.

civila personalen bidrar med avgörande kompetens som kompletterar den militära personalens kompetenser inom den militära professionen.

Att på ungefär ett decennium åstadkomma betydande utökningar av den militära förmågan, i balans med andra viktiga samhällsvärden, förutsätter en kontinuerligt aktiv styrning utifrån aktuellt läge och resultat. Möjligheter till anpassningar och flexibilitet är viktiga för att kunna implementera lämpliga åtgärder och justeringar.

Försvarsmaktens behov utgår från myndighetens uppgifter i både krig och fred. Tillväxt och utveckling av personal behöver dimensioneras utifrån behov som härrör från både den fredstida grundorganisationen liksom den krigsorganisation som intas vid beslut om höjd beredskap.

En jämställd och jämlik organisation är nödvändig för myndighetens kompetensförsörjning. Det bidrar även till det militära försvarets trovärdighet, folkförankring och försvarsvilja. Försvarsmakten arbetar målmedvetet för att fortsätta utvecklas inom området och vara en attraktiv och inkluderande arbetsgivare. Arbetet är en förutsättning för en modern försvarsmakt och genom att hitta de mest lämpliga individerna, oavsett kön eller bakgrund, ökar försvarsförmågan.

3.1.1. Personaltillväxt och kompetensbehov

Av Försvarsmaktens årsredovisning för 2023⁴⁶ framgår att tillgången till personal ökade under året. För att nå de utökade ambitioner som beskrivs i föreliggande underlag krävs ytterligare ökning. Att tillgodose det personalbehov som tillväxten kräver, samtidigt som myndigheten löser uppgifter här och nu, kommer under överskådlig tid att vara en utmaning för myndigheten. Försvarsmakten är beredd att successivt vidta ytterligare åtgärder och fortsätter aktivt att utveckla personalområdet för att hantera utmaningen.

Tabell 2: Personaltillväxt 2025, 2030 och 2035

Personalgrupper/kategorier	2025	2030	2035
Yrkesofficerare (YO)	10 200	10 800	11 800
Kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/K)	6 300	7 500	8 200
Civilanställda	10 900	13 400	14 200
Reservofficerare (RO)	3 500	4 900	5 600
Tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T)	5 100	6 100	6 500
Värnpliktiga exkl. personalreserv	26 500	44 000	51 000
Hemvärnssoldater ⁴⁷	25 000	26 000	27 000
Avtalspersonal övrigt ⁴⁸	500	2 600	3 200
Summa	88 000	115 200	127 300

⁴⁶ Försvarsmaktens årsredovisning 2023. FM2023-9190:34.

Försvarsmakten analyserar för närvarande nivåer på kvantitativa mål för att öka andelen kvinnor och andelen medarbetare med utländsk bakgrund. En strävan är att så snart som möjligt nå en jämställd organisation med ca 40 procent kvinnor och 60 procent män.

Att öka volymen yrkesofficerare och deras tillgänglighet är prioriterat och Försvarsmaktens målsättning är att genom en kombination av olika åtgärder och förändringar möjliggöra en så stor tillväxt som möjligt. Exempel på åtgärder är utökad officersutbildning, en utvecklad modell för rekrytering till särskild officersutbildning samt arbete för att, där det är lämpligt, ersätta yrkesofficerare med civilanställda för att frigöra dessa till andra uppgifter.

Reservofficerare har en viktig roll i Försvarsmakten och myndigheten har därför genomfört en utredning med uppgift att analysera och lämna förslag på utveckling av reservofficerssystemet.⁴⁹ Myndigheten bereder förslagen.

Reservofficersutbildningen utökas relativt de senaste årens nivåer.

Försvarsmakten ser även över och förändrar interna bestämmelser i syfte att öka och förenkla möjligheterna för reservofficerare att ta anställning som yrkesofficerare. Därutöver ska så många förtidsavgångna yrkesofficerare som möjligt anställas som reservofficerare.

Även personalgruppen anställda gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS K/T) behöver tillväxa i perioden fram till 2035. Utöver att lösa centrala uppgifter i krigsorganisationen är de en viktig rekryteringsbas för Försvarsmaktens försörjning av yrkes- och reservofficerare såväl som försörjning av hemvärnsförbanden. Värnpliktiga under grundutbildning kommer i högre utsträckning än idag behöva användas för nationell beredskap och operationer, i syfte att tillvarata de möjligheter ökad grundutbildning ger samt frigöra GSS/K för mer kvalificerade uppgifter.

Samarbetet med frivilliga försvarsorganisationer utvecklas löpande.

Försvarsmaktens ambition är att fördjupa sitt engagemang med de frivilliga försvarsorganisationerna och integrera dess personal i Försvarsmaktens tillväxt.

3.1.2. Grundutbildning med värnplikt

För att möjliggöra en krigsorganisation med tillräcklig volym, förmåga och tillgänglighet kommer fler att behöva genomföra grundutbildning via totalförsvarspunkt (värnplikt). Bemanning av förband för användning i Nato-operationer ska enligt Försvarsberedningens rapport överses vidare och beslutas vid en senare tidpunkt. Resultatet påverkar Försvarsmaktens fortsatta planering för grundutbildning av värnpliktiga.

Volymerna totalförsvarspunktiga som grundutbildas måste öka på befintliga organisationsenheter i balans med produktions- och utbildningsförutsättningar.

---

⁴⁹ FM2022-19207:28 MHS H Utvecklat Reservofficerssystem – Slutrapport.

Den utbildning som genomförs måste också hålla hög kvalitet och genomföras på ett säkert sätt. Försvarsmaktens mål är att nå en volym om 12 000 värnpliktiga inom perioden 2032-2035. En sådan utökning behöver ske stegvis. För att nå detta mål krävs att myndigheten lyckas skapa förutsättningar i form av nödvändig finansiering, personal för utbildning, materiel, infrastruktur och tillgång till övningsområden och skjutfält. Samtliga försvarsgrenar förses med ytterligare värnpliktiga för grundutbildning. En utökad grundutbildning utgör även grunden för marinens personella tillväxt enligt förslaget som redovisas i bilaga 2.

Värnpliktig personal utbildas främst på soldat-, sjömans- och gruppbefälsnivå. Viss utbildning sker även mot plutonsbefälsnivån och innebär en längre utbildningstid. Försvarsmakten ser ett behov av ökade volymer mot plutonsbefälsnivå som kan krigsplaceras i mobiliseringsförbanden och bidra till befälsförsörjningen. Längden på grundutbildningen kan variera där kortare utbildningstid för vissa kategorier kan vara tillämplig för att möjliggöra ett flexibelt förhållningssätt till hantering av stora volymer värnpliktiga. Ytterligare inryckningsdatum under året kan vidare öka möjligheter till anpassningar så att vissa resurser kan nyttjas mer effektivt.

Värnpliktiga behöver regelbundet resa långa sträckor mellan hemmet och det utbildande förbandet och det är en utmaning att boka resor med fler än ett kollektivtrafikbolag. Detta utgör även en risk för begränsningar i värnpliktigas möjlighet att ta sig till rätt plats vid en kris eller vid höjd beredskap. Som en del i ändamålsenliga villkor för de värnpliktiga och som stöd för utökade värnpliktsvolymer bör berörda aktörer ges i uppdrag att återinföra ett gemensamt resekort, värnpliktskort, som möjliggör flexibla och effektiva persontransporter inom kollektivtrafiken för värnpliktiga.⁵⁰

3.1.3. Militär vidareutbildning

Myndigheten bedömer att nuvarande utbildningar till yrkesofficer i stort motsvarar organisationens behov av kompetens. Myndigheten utvärderar, överser och utvecklar dock kontinuerligt utbildningssystemet i syfte att bättre kunna möta de kompetensbehov som finns i organisationen. Försvarsmakten har tillsammans med Försvarshögskolan utökat utbildningsvolymer för att möta framtida behov för den planerade personaltillväxten och bidra till att hantera brister inom vissa kompetensområden.

Försvarsmaktens bedömning kring utökad officersutbildning redovisas i bilaga 2.

3.1.4. Förbandsomsättning och personella förbandsreserver

Grunden för militär förmåga är tillgängliga krigsdugliga förband med rätt resurser, utbildning, träning och övning för att lösa sina uppgifter. Förbandsomsättning utgör grund i den uppbyggnad och det vidmakthållande av

---

⁵⁰ Till exempel inom ramen för regeringens uppdrag till Trafikverket och Transportstyrelsen, regeringsbeslut II 1 LI2023/03011, 2023-08-21.

krigsförband som ständigt pågår. Tillämpning av förbandsomsättning skiljer sig åt för stående, mobiliserande och hemvärnsförband.

Ökade grundutbildningsvolymerna kan medföra att vissa typer av krigsförband får en hög personell förbandsomsättning. Dagens personalreserv utgörs av värnpliktig personal som inte är krigsplacerad i krigsförband. Personalen registerhålls vid Plikt- och prövningsverket. Försvarmakten analyserar förutsättningar för att komplettera personalreserven med mer krigsförbandslika personella förbandsreserver som kan nyttjas som grund i det fall befintliga krigsförband behöver reorganiseras eller om nya krigsförband ska skapas. De personella förbandsreserverna tillförs inledningsvis inte någon materiel.

3.1.5. Påskyndad förbandsproduktion

Det övergripande syftet med Försvarmaktens krigsförbandsproduktion är att skapa resurser som efter genomförd mobilisering ska kunna lösa uppgiften att försvara Sverige och allierade stater, enskilt eller tillsammans med andra. Mobilisering innebär att sammanföra personal, materiel och i förekommande fall anläggningar varför planer för en påskyndad krigsförbandsproduktion måste omfatta alla dessa tre områden.

Försvarmakten arbetar med att utveckla systematik för en påskyndad och fortsatt krigsförbandsproduktion efter höjd beredskap. Förutom en personalförsörjning som genom aktiva beslut och i alla beredskapsnivåer kan försörja grund- och krigsorganisationens behov av befäl på alla förbandsnivåer är det centralt att systematik kring försörjning och samövning fungerar, samtidigt som materiel finns tillgänglig och infrastruktur är förberedd.

Krigsfrivilliga har ingått krigsfrivilligavtal och tjänstgör frivilligt i Försvarmaktens krigsorganisation med stöd av särskilda föreskrifter och utan att tillhöra en frivillig försvarsorganisation.⁵¹ Beroende på tänkt befattning i krigsorganisationen och individens bakgrund krävs olika typer av utbildning för att kunna tjänstgöra. Krigsfrivillig personal kan utbildas av Försvarmakten alternativt genomgå utbildning via någon av de frivilliga försvarsorganisationerna för att erhålla rätt kompetens för att tjänstgöra som krigsfrivillig.

Försvarmaktens och Försvarets materielverks alternativa produktionsplan beskriver hur materielanskaffning kan ske vid ett försämrat omvärldsläge för att kunna möta Försvarmaktens behov av ökad förmåga samt beredskaps- och tillgänglighetskrav. Den alternativa produktionsplanen utgör ett ingångsvärde i att bedöma förutsättningarna för en påskyndad krigsförbandsproduktion. Andra områden som kommer att påverka förutsättningarna, och som kräver fortsatta analyser, för att kunna genomföra en påskyndad krigsförbandsproduktion är miljötillstånd och förutsättningar för säkerhetsprövning.

---

⁵¹ Förordning (FFS 1987:12) om krigsfrivilliga vid Försvarmakten.

3.2. Materieförsörjning

Försvarsmaktens materieförsörjning utgör en avgörande del av uppgiften att vidmakthålla och utveckla krigsorganisationens förmåga. I rådande omvärldsläge behöver Försvarsmakten, i syfte att öka den operativa förmågan här och nu, anskaffa betydande kvantiteter av materiel med korta ledtider samtidigt som vidmakthållande åtgärder för att höja tillgängligheten hos befintlig materiel måste ske. En snabb teknikutveckling ska omsättas till militär förmåga och utveckling av materiel ske inför framtiden.

3.2.1. Anskaffning

Anskaffning av militära system är behäftat med långa ledtider. Utveckling och implementering av stödsystem och infrastruktur behöver ske integrerat med anskaffningsprocesser. Från budgetering och beslut till leverans och förbandssättning går det ofta 5-10 år, ibland ännu längre vid komplexa materielsystem. Den senaste tioårsperioden har förutsättningarna för materieförsörjning väsentligt förändrats bland annat avseende inriktningar, beslut, ekonomi och marknadskonkurrens. Efter Rysslands invasion av Ukraina har efterfrågan på försvarsmateriel kraftigt ökat. Detta har sammantaget skapat utmaningar i att åstadkomma en snabb och effektiv materielanskaffning. Även Försvarsmaktens utmaningar inom kompetensförsörjning påverkar materieförsörjning där systemarbete, kravställning och beställningsarbete konkurrerar med andra viktiga uppgifter.

Både de kort- och långsiktiga behoven kräver förändrade arbetssätt och processer hos Försvarsmakten och Försvarets materielverk. Särskilt behöver beaktas hur omsättning av strategiska materielsystem ska genomföras. En grund för att hantera ovanstående utmaningar är politiskt beslutade ekonomiska ramar som är långsiktiga och stabila.

Försvarsmakten strävar samtidigt efter att skapa flexibilitet i relation till investeringsplanen för att kunna hantera sent uppkomna förändringsbehov exempelvis vid förseningar i leveranser och utfall inom komplexa materielsystem. Ett exempel på flexibilitet är att förbereda anskaffning av materiel som ligger längre bort i investeringsplanen och bedöms kunna anskaffas med relativt kort framförhållning såsom beredskapsvaror. Försvarsmakten stödjer även Försvarets materielverks initiativ kring att överse praxis kring planeringsmetodik för anslagsposten *1:3.1 Leverantörsutgifter för leveranser*.

3.2.2. Vidmakthållande

En av de bärande principerna i Försvarsmaktens reviderade underlag för kommande försvarsbeslut var att höja den generella tillgängligheten på Försvarsmaktens tyngre effektbestämmande materiel. Planering pågår för ett antal åtgärder i syfte att åstadkomma detta men med utmaningar kopplade till materielens ålder och generella skick. Exempelvis kan det vara svårt att anskaffa

reservdelar till äldre materielsystem då tillverkningen kan ha upphört. I syfte att åstadkomma tillgänglighet genomförs löpande bedömningar avseende alternativa metoder för reservdelsanskaffning, felkoncentrering samt nyanskaffning i de fall det bedöms mest rationellt.

Planerad tillväxt av Försvarsmaktens krigsorganisation i kombination med ett ökat nyttjande av materielen för utbildning, övning och insats medför behov av försörjningslösningar som ur ett livscykelperspektiv kan genomföra ökade satsningar på vidmakthållande av materielen. I rådande omvärldsläge behöver Försvarsmakten och FMV även öka fokus på att säkerställa tillgänglighet och ändamålsenligt nyttjande av såväl materiel som befintliga produktionsresurser för vidmakthållande. Kravet på robusta försörjningskedjor ökar såväl avseende anskaffning som för vidmakthållande.

Försvarsmaktens förslag till investeringsplan för samhällsinvesteringar redovisas i underbilagor enligt missiv.

3.3. Infrastrukturförsörjning

Ändamålsenlig och tillgänglig infrastruktur utgör en viktig komponent i att bygga försvarsförmåga inom totalförsvaret. Vikten av att över tid säkerställa effektiv, hållbar och robust infrastruktur för Försvarsmaktens behov ökar i takt med utvecklingen av militär förmåga.

Planerad tillväxt av Försvarsmaktens krigsorganisation kommer medföra ökade behov av förhyrning av lokaler och anläggningar parallellt med omfattande ökning av investeringsnivåerna i såväl befintlig som ny infrastruktur. Utöver infrastrukturella behov föranledda av militär tillväxt, ett ökat fokus på nationellt försvar samt åtgärder utgående från allierades behov av infrastruktur tillkommer behov relaterat till den teknikutveckling som idag sker i samhället. I rådande omvärldsläge behöver Försvarsmakten och Fortifikationsverket även öka fokus på att säkerställa tillgänglighet och ändamålsenligt nyttjande till befintlig infrastruktur. Detta medför ökade satsningar på att genomföra vidmakthållandeåtgärder i anläggningsbeståndet och på befintliga verksamhetsplatser.

Detta förhållande bedöms föreligga under hela planeringsperioden 2025–2036.

Totalt bedömer Försvarsmakten att hyreskostnaderna på anslagsposten 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* kommer öka från en nivå om cirka 5 miljarder kronor 2025 till cirka 9,5 miljarder kronor 2030 och cirka 13 miljarder kronor 2035. Utöver detta tillkommer kostnader för Försvarsmaktens verksamhetsinvesteringar samt anslagsfinansierade investeringar i anläggningsbeståndet. Ytterligare information om de investeringar som Försvarsmakten ansvarar för framgår av underbilagorna 1.5 och 1.9.

För behov relaterade till alliansen finns modellen för gemensamt finansierad förmågeutveckling (CFCDGM, *Common Funded Capability Delivery Governance Model*) inom vilken *NATO security investment program* (NSIP) återfinns. Syftet med programmet är att stödja och accelerera nationernas leverans av gemensamt finansierade förmågebidrag. Försvarsmakten arbetar tillsammans med övriga stödmyndigheter med att omsätta denna finansieringsmodell till svenska förhållanden för infrastrukturinvesteringar som faller inom ramen för NSIP:s kriterier för bidrag.

Tabell 3 redovisar beslutade och beställda objekt över 40 miljoner kronor i investering för Fortifikationsverket, som myndigheten bedöms ges tillträde till i perioden 2025-2027.

Tabell 3. Beslutade större infrastrukturbeställningar med tillträde 2025-2027

Projektbeskrivning ⁵²	Garnisonsort	Förband
NYBY Lärarflygel HvSS	Vällinge	HvSS
NYBY Övningsläger Tranbygge (f.d. Sundby)	Kungsängen	LG
Teknikhall	Kungsängen	FMTIS
Logistikbyggnad	Visby	P 18
Kanslihuset Muskö	Haninge	MS
Grovspolanläggning P18	Visby	P 18
Militärrestaurang P18	Visby	P 18
NYBY Inomhusträningsanläggning (ITA) K0102.400 exklusive FORTV Infrastruktur	Umeå	SkyddC
Stridsfordonshall	Boden	I 19
Lager Syd	Ronneby	F 17
OMBY Breddning öppning FI Skeppsbro ÖHK ⁵³	Karlskrona	MarinB
Ettapp 3/ OMBY JAS-anpassning platta 3-4	Ronneby	F 17
Utveckling av hamnområdet inom ÖHK (för förtöjning av A26)	Karlskrona	MarinB
OMBY uppställningsplatser för drivmedelsfordon	Skövde	T 2
Om- och nybyggnad stridsteknikfält och luftvärnshallar	Halmstad	Lv 6
NYBY/OMBY Hangarer	Karlsborg	K 3
NYBY Huvudförläggning	Göteborg	Amf 4
Lokalbehov med anledning av ökad utbildningsproduktion	Halmstad	MHS H
Infrastrukturåtgärder Cederlundsområdet Skredsvik	Göteborg	Amf 4
Lokaler för FMTIS utökad verksamhet Ekg by 44	Enköping	FMTIS
Grytans skjutfält nytt UA inkl. nollställning av lägret	Östersund	I 19
Torrluft och skärmtak fordon på Malmen gällande Helikopterflottiljen och Basbat F 17	Linköping	Hkplj

⁵² I tabellen har projektens respektive benämningar i Fortifikationsverket infrastrukturplan använts.

⁵³ Örlogshamn Karlskrona.

Infrastrukturprocessen liksom kommunala och statliga tillståndsprocesser har långa ledtider. I de fall politiska inriktningar och beslut uteblir leder detta oundvikligen till försenad tillväxt av Försvarsmaktens infrastruktur. Försvarsmaktens tillkommande behov av infrastruktur kommer initialt behöva tillgodoses med en kombination av byggnation, utökad förvärvsverksamhet, kortsiktiga externa införlhyrningar och upprättande av tillfällig infrastruktur. Myndigheten bedömer därför att förhyrningen av externa fastighetsägare kommer att öka, framför allt till följd av tidskritiska och specifika behov av lokaler.

Tabell 5 redovisar större planerade införlhyrningar i lokaler genom annan fastighetsägare än Fortifikationsverket.

Tabell 5. Större planerade införlhyrningar i lokaler genom annan fastighetsägare än Fortifikationsverket

Ort	Beskrivning
Upplands-Bro	Införlhyrning lagerlokal
Katrineholm	Införlhyrning omlastningslager
Arboga	Införlhyrning temporär placering FMTIS

Både de kort- och långsiktiga behoven av infrastruktur kräver förändrade arbetsätt och processer hos Försvarsmakten liksom Fortifikationsverket och Försvarets materielverk. I syfte att uppnå den tillväxt som efterfrågas i tid kommer mer flexibilitet i processer och lösningar att prioriteras där snabba och tillfälliga lösningar vägs aktivt mot konstruktionen av stadigvarande infrastruktur. Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk bereder just nu regeringens frågeställning avseende förändrade arbetsätt i enlighet med myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2024 och kommer att redovisa förslag på åtgärder i enlighet med given uppgift.⁵⁴ Försvarsmakten har även i myndighetens underlag till regeringen i juni respektive november 2023 redogjort för ett antal åtgärder och förslag i syfte att åstadkomma en mer effektiv infrastruktur försörjning.⁵⁵ Behoven kvarstår, se vidare under kapitel 6.

Utöver ovan produktion som i huvudsak avser fredsproduktion finns det även behov av att genomföra och planera för krigsanpassningsåtgärder på anläggningsbeståndet i händelse av höjd beredskap. Infrastrukturåtgärder för grundorganisationens behov kan behöva stå tillbaka för krigsorganisationens behov. I underbilaga 1.9 (BH) redovisas planerade infrastrukturella åtgärder för Försvarsmaktens anläggningar (det så kallade slutna beståndet).

I underbilaga 1.10 (SK) redovisas planerade materielrelaterade infrastrukturella åtgärder relaterade till Försvarsmaktens investeringsplan för 2025-2036.

⁵⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, Fö2022/01231, Fö2022/01238, Fö2023/00270 m.fl.

⁵⁵ Försvarsmaktens reviderade budgetunderlag för 2024, FM2022-10372:24 och Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, FM2023-23092:14, 2023-11-06.

3.4. Övningar

Försvarsmaktens övningsverksamhet utgör en del av Sveriges aktiva försvar. Syftet är dels att validera egna och Natos försvarsplaner, dels att stödja förmågeutveckling och förbandstillväxt. I båda fallen är övningsverksamheten en delmängd i åtgärderna för alliansens avskräckning och försvar.

Övningarna ska vidmakthålla och utveckla Försvarsmaktens förmåga till gemensamma operationer med Finland och med de övriga nordiska länderna utifrån *Nordic Defence Concept* (NDC), inom ramen för Nordefco, samt med allierade. Under 2025 inriktas övningsverksamheten inom ramen för NDC mot utvecklad förmåga främst inom funktionerna ledning och logistik i syfte att skapa förutsättningar för värdlandsstöd inkluderat civilt stöd. Vidare ska grundläggande förmåga till ledning av gemensamt integrerat luftförsvar prioriteras i syfte att kunna bidra till Natos förmåga inom *Integrated Air and Missile Defence* (IAMD).

Påföljande år planeras för genomförande av en större övning med militärgeografisk placering i Östersjön, med primärt deltagande av marin- och flygvapenförband i syfte att stödja fortsatt utveckling av NDC och förmåga till värdlandsstöd.

3.5. Grundorganisationen

Grundorganisationen utgör Försvarsmaktens resurs för förbandsproduktion och grundberedskap. Grundorganisationen består av de stående krigsförbanden samt de organisationsdelar som används för förvaltning, produktion, utbildning och utveckling, för att upprätthålla territoriell integritet, genomföra nationella och internationella operationer samt upprätthålla beredskap och förbereda mobilisering av krigsorganisationen. Logistikenheter och verkstäder utgör här viktiga delar för nationella operationer samt för värdlandsstöd. Vid höjd beredskap övergår grundorganisationen till de i krigsorganisationen ingående krigsförbanden.

Försvarsmaktens verksamhetsorter i Sverige bestäms utifrån operativa behov samt förbandsproduktionens behov av mark och lokaler för utbildning och övning. I enlighet med beslutad försvarspolitik inriktning för 2021–2025 pågår en omfattande uppbyggnad och utökning av verksamhet på en rad orter.⁵⁶ Till följd av planerade ökade volymer värnpliktiga som genomgår grundutbildning ser Försvarsmakten över hur befintlig infrastruktur kan nyttjas effektivt tillsammans med viss om- och nybyggnation på nuvarande verksamhetsorter.

Sverige utgör ett viktigt område för basering och transporter av allierade förband. Myndigheten behöver dock avvakta kommande försvarsplanering inom ramen för Nato för fortsatt beredning av eventuella tillkommande behov av att bedriva

---

⁵⁶ Inriktning för Försvarsmakten 2021-2025 2020-12-17; Fö2018/01425, Fö2020/00228 (delvis), Fö2020/01269 (delvis).

verksamhet inom fler områden och/eller utöka verksamheten vid befintliga verksamhetsorter.

Myndighetens produktionskapacitet, främst avseende personalförsörjning och infrastrukturproduktion, är ansträngd. Försvarsmakten vill därmed särskilt understryka att politiska styrningar kring myndighetens grundorganisation som begränsar flexibilitet riskerar leda till förseningar, fördyringar och suboptimering.

Försvarsmakten avser att flytta Försvarsmaktens HR-centrum (FM HRC) från nuvarande lokalisering på Gärdet i Stockholms kommun till en ny placering i Solna kommun vid årsskiftet 2025/2026. Enligt förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten, Bilaga 1 Organisationsenheter i Försvarsmakten (grundorganisation) ska den aktuella verksamheten vara lokaliserad i Stockholms kommun. Försvarsmakten föreslår med anledning av detta att regeringen beslutar om ändring av organisationsenhetens lokalisering.

3.6. Sammanhängande planering för totalförsvar

Försvarsberedningen hänvisar i slutrapporten till förslag som lämnades i delrapporten Kraftsamling som rör utvecklingen av det civila försvaret. Försvarsmakten har redovisat myndighetens bedömda konsekvenser av åtgärdsförslagen i Kraftsamling och den bedömningen gäller alltså. ⁵⁷

3.6.1. Stöd från det civila försvaret

Försvarsmakten är vid höjd beredskap och krig beroende av stöd från det civila försvaret. De civila aktörernas förmåga att tillhandahålla ett sådant stöd påverkar den operativa förmågan. Planeringen för detta sker genom att Försvarsmakten delar relevanta delar av försvarsplaneringen till berörda aktörer direkt samt via bedömningen av det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvaret. Försvarsmakten har både ett direkt behov av stöd med till exempel transporter, drivmedel och sjukvård och ett indirekt behov av stöd genom att samhällsviktig verksamhet fungerar. Försvarsmakten har tidigare redovisat sitt behov av stöd från det civila försvaret. ⁵⁸ De förslag på åtgärder som tidigare redovisats är fortsatt relevanta. ⁵⁹ Sådana åtgärder som kan genomföras skyndsamt och som ger stor effekt bör prioriteras.

⁵⁷ Försvarsmaktens redovisning av regeringsuppdraget om att bedöma konsekvenser av åtgärdsförslagen i Försvarsberedningens rapport Kraftsamling, FM2024-6830:2, 2024-03-06.

⁵⁸ Se till exempel Försvarsmaktens synpunkter på MSB:s rapport Civilt försvar mot 2030, 2023-02-17, FM2022-12214:6 och Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, bilaga 2, 2023-11-06, FM2023-23092:14 samt Försvarsmaktens redovisning av regeringsuppdraget om att bedöma konsekvenser av åtgärdsförslagen i Försvarsberedningens rapport Kraftsamling, 2024-03-05, FM2024:6830:2.

⁵⁹ Försvarsmaktens yttranden över MSB:s förslag på åtgärder för att stärka det civila försvaret, FM2022-12214:2, 2022-05-06 respektive FM2022-12214:3, 2022-10-26.

3.6.2. Myndigheter med uppgifter inom det militära försvaret

Försvarmakten noterar att Försvarsberedningen anser att det bör övervägas om Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Fortifikationsverket ska vara beredskapsmyndigheter.⁶⁰

Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut, och Totalförsvarets plikt- och provningsverk, Fortifikationsverket och Försvarets höghögskolan benämns vanligen för försvarsmyndigheter eftersom de har uppgifter inom det militära försvaret. Försvarmakten är även beroende av civila myndigheter som också har uppgifter i det militära försvaret, till exempel Kustbevakningen, Lantmäteriet, Luftfartsverket, Polismyndigheten, Sjöfartsverket och Transportstyrelsen.

Försvarmakten ser positivt på att målet för det militära försvaret är gemensamt för myndigheterna inom det militära försvaret och att samtliga myndigheter ska bidra till måluppfyllelsen samt till att öka Försvarmaktens operativa förmåga. Försvarmakten anser att detta bör återspeglas i styrningen av de försvarsmyndigheter och civila myndigheter som har uppgifter inom det militära försvaret samt att det kan komma att medföra behov av förändringar i myndigheternas instruktioner och regleringsbrev i syfte att uppnå en sammanhängande planering för det militära försvarets förmåga.

3.6.3. Totalförsvarets krav i regeringens styrning

Försvarmakten vill betona vikten av en tydlig, långsiktig, verksamhetsanpassad styrning av det militära och civila försvaret som är inriktad mot verksamhetens resultat.

Vidare anser Försvarmakten att riksdag och regering bör överse målen för vissa politikområden utifrån totalförsvarets behov och utifrån Natos krav⁶¹, exempelvis de transportpolitiska målen. Detta syftar till att utveckla en effektiv styrning och uppföljning av det civila försvaret som säkerställer att totalförsvarets behov omhändertas när samhället utvecklas, exempelvis i samhällsplaneringen.

För att säkerställa en samlad förmåga i totalförsvaret är det viktigt att arbetet med en sammanhängande planering genomförs på nationell, regional och lokal nivå av både offentliga aktörer och näringslivet.⁶² Av förordningen (2022:524) framgår att statliga myndigheter ska beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet. Försvarmakten anser särskilt att totalförsvarets roll inom samhällsplaneringen behöver utvecklas för att myndigheten ska kunna utföra tilldelade uppgifter och genomföra beslutad tillväxt. En del i detta är att ansvariga myndigheter säkerställer Försvarmaktens och övriga totalförsvarets behov av ändamålsenliga

⁶⁰ Stärkt försvarsförmåga Sverige som allierad, Ds 2024:6, s. 229.

⁶¹ Exempelvis utifrån Nato Baseline Requirements.

⁶² Försvarmaktens redovisning av uppgift 31 i regleringsbrevet för budgetåret 2021 – Samverkan i samhällsplaneringen, FM2022-2142:1, 2022-02-21.

mark- och vattenområden, trygg energiförsörjning samt möjligheter för rörlighet och transporter.

3.6.4. Maritim säkerhet

Försvarsmakten, Polismyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Havs- och vattenmyndigheten har olika uppgifter för maritim säkerhet.⁶³ Dessa myndigheters ansvarsområden måste vara heltäckande för att säkerställa en samlad förmåga inom totalförsvaret i den maritima domänen. Försvarsmakten ser positivt på Försvarsberedningens uttalande om att Kustbevakningens roll avseende maritim säkerhet kommer öka i fred, höjd beredskap och krig. Försvarsmakten anser att detta särskilt gäller den sjöövervakning som Kustbevakningen ansvarar för⁶⁴, men även att upptäcka och förhindra internationell brottslighet till sjöss. Detta är av stor betydelse för Försvarsmakten, eftersom Kustbevakningens sjöövervakning utgör en del av marinens samlade sjölägesbild.

Försvarsmakten bedömer att en ökad maritim säkerhet och en ökad statlig närvaro till sjöss är en nödvändighet med hänsyn till rådande säkerhetspolitiska läget och Natos krav på Sverige som allierad. Försvarsmakten anser att regeringen bör säkerställa att det finns en ändamålsenlig författningsreglering som klargör aktuella aktörers befogenheter och ansvar, täcker hela hotskalan och omfattar såväl sjöterritorium som de maritima zonerna vad gäller hot och risker inom området maritim säkerhet. Något som är särskilt viktigt vad gäller hybrida hot, exempelvis mot kritisk undervattensinfrastruktur.⁶⁵

3.6.5. Gemensamt ledningsstödsystem för totalförsvaret

En förutsättning för totalförsvarsplaneringen är den it-infrastruktur som stödjer verksamheten så att information kan utbytas på ett säkert och robust sätt mellan aktörer. Försvarsmakten har på uppdrag av regeringen anskaffat ett ledningsstödsystem för myndigheter och organisationer med ansvar inom totalförsvaret.⁶⁶ Försvarsmakten kommer att tillse att aktörerna får tillgång till säkra och robusta kommunikationstjänster samt nätlösningar med höga säkerhetskrav som är ändamålsenliga för hantering och kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerad information. Försvarsmakten ser ett behov av att utveckla metoder och arbetssätt för totalförsvarsmyndigheternas nyttjande av de nya it- och teletjänsterna inför införandet av ett gemensamt ledningsstödsystem.

⁶³ Maritim säkerhet omfattar bland annat blockad, sjöfartsskydd, *maritime interdiction*, territoriell integritet, sjöövervakning, frihet till sjöfart, internationell brottslighet, sjösäkerhet, sjöräddning, fiskerikontroll, föroreningar till havs, tull, gränskontroll, hamnsäkerhet.

⁶⁴ Enligt 1 § i förordningen (2019:84) med instruktion för Kustbevakningen.

⁶⁵ Försvarsberedningens bedömning beträffande befogenheter och ansvar, analys kring risk och sårbarheter samt förslag på åtgärder beträffande kritisk undervattensinfrastruktur, FM2024-1870:3, 2024-02-15.

⁶⁶ Regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Försvarsmakten.

3.6.6. Natos påverkan på totalförvarsplaneringen

Som allierad inkluderas Sverige i Natos gemensamma operationsplanering och ingår i en regional plan. Även det civila försvaret kommer att omfattas av Natos mål avseende förmågor, resurser och planer inom ramen för Natos krishanteringssystem (*NATO Crisis Response System (NCRS)*), vilket inkluderar *Natos Resilience Objectives*, *Natos Baseline Requirements for National Resilience (NBR)* samt *Crisis Response Measures (CRM)*.

Natos förmågemål för Sverige utgår från den kollektiva militära operationsplaneringen. Operationsplaneringen omfattar såväl avskräckning i fred som militära operationer i krig inom ramen för det kollektiva försvaret. Det är utifrån den planeringen som avgörande ingångsvärden för dimensionering av resursbehov ges. Ett starkt civilt försvar är vidare av stor vikt för Sveriges trovärdighet och förmåga som allierad inom Nato. Det civila försvarets förmåga, till exempel avseende värdlandstöd, utgör en del av Natos kollektiva försvar. Försvarsmakten är den myndighet i Sverige som ska säkerställa att Natos krav omhändertas i den svenska totalförvarsplaneringen.⁶⁷

4. Operativ förmåga

Försvarsmakten redovisar myndighetens bedömning av den operativa förmågan i underbilaga 1.13 (H). Av bilagan framgår även krigsorganisationens planerade utveckling över perioden 2025-2036 samt hur utvecklingen förhåller sig till Natos förmåge- respektive styrkegenereringsprocess.

5. Förslag till finansiering

5.1. Regeringens styrning

Av regeringens uppdrag framgår en ekonomisk planeringsram uttryckt som en beräknad total anslagsnivå för anslagen 1:1–1:13.⁶⁸ Regeringens ekonomiska planeringsram anges både i prisläge 2024 och i löpande prisläge enligt följande.

Tabell 5. Regeringens beräknade anslagsnivåer efter tillskott för anslagen 1:1–1:13 (miljarder kronor)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Löpande prisläge	135	142	153	171	175	185	192	200	208	216	226
Prisläge 2024	132	135	143	157	157	163	166	169	173	176	181

⁶⁷ Uppdrag till Socialstyrelsen och Försvarsmakten att vidareutveckla samverkan mellan militär verksamhet och civil sjukvård, Regeringsbeslut II:2, S2024/00865 (delvis), 2024-04-18.

⁶⁸ Uppdrag till Försvarsmakten att inkomma med nytt budgetunderlag 2025, dnr Fö2023/00917, 2024-05-06.

I enlighet med det ekonomiadministrativa regelverket planerar Försvarsmakten i fast prisläge, dvs. prisutveckling till följd av inflation med mera exkluderas.⁶⁹ Som grund för det nya budgetunderlaget för 2025 utgår Försvarsmakten därmed från den beräknade anslagsnivån i prisläge 2024 som framgår av regeringens uppdrag.

Av regeringens uppdrag framgår att anslagsnivåerna, både i löpande prisläge och i prisläge 2024, inte är fasta utan beräknade utifrån nu gällande prognoser för pris- och löneomräkning. Försvarsmaktens tolkning är att regeringen fortsatt avser tillämpa två olika metoder för att beräkna framtida anslag. Detta innebär att beslutade anslagsmedel successivt omräknas med fastställda index eftersom framtida tillskott sker i löpande prisläge och inte justeras utifrån prisutveckling. Myndighetens hantering av de osäkra planeringsförutsättningarna framgår av avsnitt 5.2.

Inom den övergripande ekonomiska ramen anger regeringen vilka belopp som ska avsättas för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (anslagspost 1:1.4), Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling (anslag 1:4), Totalförsvarets plikt- och prövningsverk (anslag 1:6), Försvarets radioanstalt (anslag 1:8), Totalförsvarets forskningsinstitut (anslag 1:9) och särskild verksamhet inom området digitalisering.

Tabell 6. Regeringens avsättningar för utpekade verksamheter (prisläge 2024, miljoner kronor)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
1:1.4 Must	1 903	2 095	2 227	2 227	2 235	2 271	2 353	2 353	2 353	2 353	2 353
1:4 FoT	1 252	1 459	1 635	1 849	1 869	1 974	2 097	2 197	2 220	2 228	2 238
1:6 Pliktverket	436	475	540	540	540	540	540	540	540	540	540
1:8 FRA	2 681	2 954	3 272	4 135	4 327	4 404	4 469	4 469	4 469	4 469	4 469
1:9 FOI	516	583	613	633	633	633	633	633	633	633	633
Digitalisering	0	0	100	1 000	2 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
SUMMA	6 788	7 566	8 387	10 384	11 604	12 822	13 092	13 192	13 215	13 223	13 233

Jämfört med myndighetens tidigare förslag för de aktuella verksamheterna⁷⁰ innebär regeringens prioriteringar ökade avsättningar om 10,2 miljarder kronor 2025–2030 och 18,9 miljarder kronor 2031–2035. Den största ökningen avser särskild verksamhet inom området digitalisering.

Vidare anger regeringen att beslutad finansiering av det militära stödet till Ukraina är inkluderat i regeringens ekonomiska ram samt vilka belopp stödet uppgår till fördelat på anslagspost. Försvarsmakten utgår från att beloppen även omfattar de förslag som lämnats av regeringen i vårändringsbudgeten för 2024⁷¹ samt att angivna beslutade belopp avser tillskott i löpande prisläge. I prisläge

⁶⁹ ESV föreskrifter till 9 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

⁷⁰ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, FM2023-22092:14, 2023-11-06.

⁷¹ Prop. 2023/24:99.

2024 innebär det en ökning åren 2025–2026 med 5,2 miljarder kronor jämfört med myndighetens tidigare redovisningar.⁷²

Tabell 7. Stöd till Ukraina (löpande prisläge, miljoner kronor)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Löpande prisläge	3 998	4 506	3 921	5 316	0	0	0	0	0	0	0

Det ska tydliggöras att tillskott enligt tabell 7 inte innebär förmågeökningar utan finansierar enbart ett återtagande till de nivåer som var utgångspunkten för totalförsvarsbeslutet för 2021–2025.⁷³ Försvarsmakten har sedan tidigare påpekat att regeringen inte fullt ut ekonomiskt kompenserat för återanskaffning, framförallt med anledning av att beslut om ekonomiska tillskott skett i löpande priser under en tidsperiod som kännetecknats av mycket hög prisutveckling.⁷⁴ Detta innebär att stödet till Ukraina till del behöver finansieras genom lägre nationell förmågeökning.

Regeringen överlämnade den 30 maj en proposition till riksdagen med förslag på ett sextonde stödpaket till Ukraina.⁷⁵ Detta är inte omhändertaget i föreliggande redovisning.

5.2. Försvarsmaktens överväganden

Försvarsmaktens militära råd och budgetunderlaget för 2025

Regeringen förmedlade den 1 juni 2023 en ekonomisk planeringsram för perioden 2024–2035.⁷⁶ Med utgångspunkt i denna har Försvarsmakten i november 2023 samt mars 2024 redovisat myndighetens prioriteringar vad avser en producerbar förmågetillväxt. I enlighet med regeringens styrning i regleringsbrevet för 2024⁷⁷ ligger den förmedlade ekonomiska ramen till grund för Försvarsmaktens förbands-, materiel- och investeringsrelaterade verksamhet som myndigheten genomför.

Som grund för föreliggande redovisning utgår myndigheten från att planerad verksamhets- och investeringsplanering ska utgöra grunden för det nya budgetunderlaget. Exklusive de delar av Försvarsmaktens verksamhet som regeringen särskilt styrt ambitionen för innebär det behov av följande finansiering.

⁷² Försvarsmaktens budgetunderlag för 2025, FM2023-24770:10, 2024-03-01.

⁷³ Totalförsvaret 2021–2025, prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136. Inriktning för Försvarsmakten 2021–2025, Fö2018/01425, 2020-12-17.

⁷⁴ Den första ändringsbudgeten avseende stöd till Ukraina beslutades i februari 2022. KPI har i perioden februari 2022–april 2024 ökat med 17,5 procent.

⁷⁵ Extra ändringsbudget för 2024 – Ytterligare försvarsmateriel och ekonomiskt stöd till Ukraina, prop. 2023/24:155, 2024-05-30.

⁷⁶ Uppdrag till Försvarsmakten att inkomma med reviderat underlag inför kommande försvarsbeslut, Fö2022/01063, 2023-06-01.

⁷⁷ Ändring av Försvarsmaktens regleringsbrev för 2024; 2024-02-15.

Tabell 8. Finansiering av Försvarsmaktens BU25 exklusive ap 1:1.4, anslag 1:4, digitalisering och stöd till Ukraina (prisläge 2024, miljoner kronor)

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
110 799	114 178	118 289	127 335	129 983	132 546	134 894	138 271	141 451	144 862	149 254

Regeringen har inte angett inriktning för finansiering av Försvarets materielverk (FMV), Försvårshögskolan (FHS), Myndigheten för totalförsvaranalys (MTFA), Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten (Siun), Försvarsunderrättelsedomstolen (FUD) eller nämnder. Försvarsmaktens utgångspunkt är därmed de förslag på finansiering som inkluderades i myndighetens redovisning i november 2023 vilka baserats på de av regeringen föreslagna beloppen i budgetpropositionen för 2024.⁷⁸ Försvarsmaktens förslag till finansiering lydte enligt följande:

Tabell 9. Anslagsnivåer enligt Försvarsmaktens redovisning november 2023 (prisläge 2024, miljoner kronor)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
1:5 Siun	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
1:7 FHS	316	326	326	328	330	337	337	337	337	337	337
1:10 Nämnder	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
1:11 FMV	3 712	3 892	4 072	4 072	4 072	4 072	4 072	4 072	4 072	4 072	4 072
1:12 FUD	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
1:13 MFTA	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66
SUMMA	4 128	4 318	4 498	4 500	4 502	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509	4 509

Anslagen 1:7 *Officersutbildning m.m.* och 1:11 *Försvarets materielverk* påverkas av de åtgärder som regeringen har gett Försvarsmakten i uppdrag att bereda inom ramen för föreliggande redovisning. Bedömningar av tillkommande kostnader för dessa åtgärder framgår av bilaga 2.

Osäkra ekonomiska planeringsramar

Den ekonomiska planeringsram som ska utgöra grund för det nya budgetunderlaget för 2025 är enligt regeringens uppdrag baserad på nu gällande prognoser för pris- och löneomräkning. Detta innebär att de angivna anslagsnivåerna, i både fast och löpande pris, kommer förändras i takt med att index fastställs respektive prognoser förändras. Sammantaget innebär en sådan finansiell styrning att Försvarsmakten, inte vid något tillfälle, vet värdet av framtida tillskott.

För att illustrera osäkerheterna med en sådan styrning har Försvarsmakten vid tidigare tillfälle⁷⁹ redovisat en simulering av tillskottens värde under en planeringsperiod som inleds med hög prisutveckling (scenario 1) respektive

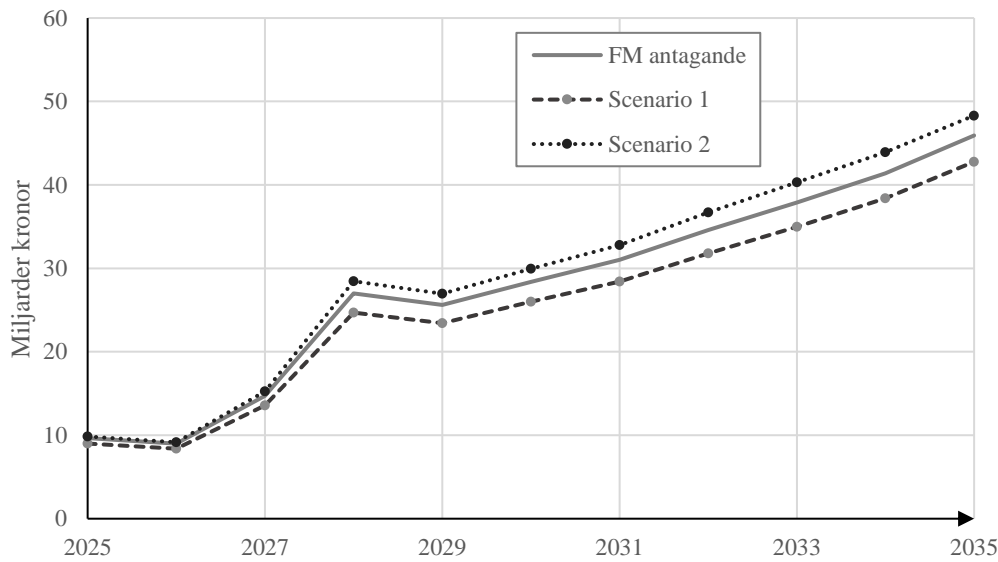
⁷⁸ Budgetpropositionen för 2024 Utgiftsområde 6, prop. 2023/24:1.

⁷⁹ Försvarsmaktens budgetunderlag för 2025, sid 58-59, FM2023-24770:10, 2024-03-01.

avslutas med hög prisutveckling (scenario 2). Den genomsnittliga prisutvecklingen är i båda scenarierna 2,3 procent.

Figur 1: Simulering av värde av framtida ekonomiska tillskott i prisläge 2024

Försvarsmakten får inte ingå ekonomiska åtaganden som överstiger framtida anslagsnivåer. Osäkerheten i framtida tillskott innebär att myndigheten, utöver befintliga reserver för strategiska risker och erfarenhetsbaserad skillnad mellan prisutveckling och prisräkning, behöver avdela en ekonomisk buffert för att kunna hantera en lägre anslagsutveckling.

Försvarsmakten har vid flera tillfällen framfört behovet av stabila planeringsramar, bland annat genom ekonomiska planeringsramar i fast prisläge. Regeringens styrning medför behov av en ekonomisk buffert som i sin tur innebär att Försvarsmaktens bedömning av vad som kan nås till 2030 respektive 2035 blir mer återhållsam än vad som hade varit fallet med en ekonomisk planeringsram i fast prisläge. Utöver att det försvårar ansvarsutkrävande avseende myndigheternas resultat försämrar styrningen förutsättningarna för att bedriva en effektiv verksamhet. Detta då myndigheten på årlig basis kommer behöva ompröva planeringen utifrån uppdaterade prognoser kring prisutveckling. Det ska även påpekas att försvarsutgifterna, mätt som andel av BNP, kommer minska snabbt under perioder med hög inflation.

Försvarsmakten har dimensionerat en ekonomisk buffert utifrån att planeringen, initialt i aktuell planeringsperiod, ska tåla en årlig prisutveckling om sex procent under tre år. Beräkningsgrunden är den del av regeringens planeringsram som Försvarsmakten föreslår ska avdelas till anslagen 1:1–1:4 och fördelas mellan anslagen 1:1 och 1:3. Övriga myndigheter behöver bedöma huruvida de har behov av ekonomisk buffert för de verksamheter som finansieras av anslagen 1:5–1:13.

Tabell 10. Ekonomisk buffert för hantering av osäkra planeringsramar fördelade på anslag 1:1 och 1:3 (prisläge 2024, miljoner kronor)

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0	100	600	1 900	2 000	2 600	2 900	3 200	3 600	3 900	4 400

Utöver den ekonomiska bufferten har Försvarsmakten sedan tidigare reserverat s.k. kilar för att hantera att prisomräkning av anslagen inte kompenserar fullt ut för prisutveckling samt för strategiska projektrisker. Totalt uppgår dessa reservationer till 17,3 miljarder kronor i perioden 2025–2030 samt 49,1 miljarder kronor 2031–2035.

Försvarsberedningens förslag

Försvarsmakten bedömer, med utgångspunkt i regeringens styrningar, att följande finansiering finns tillgänglig för att finansiera Försvarsberedningens förslag.

Tabell 11. Finansiering av Försvarsberedningens förslag (prisläge 2024, miljoner kronor)

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
6 379	4 556	7 558	8 006	8 911	10 523	10 605	9 828	10 225	9 506	9 604

Fördjupning kring Försvarsmaktens förslag på genomförande och finansiering, motsvarande ovanstående belopp, framgår av bilaga 2.

5.3. Förslag till anslagsfinansiering

Försvarsmaktens förslag till anslagsfinansiering i prisläge 2024 framgår av underbilaga 1.12. Myndighetens förslag har sedan beräknats i löpande priser utifrån regeringens prognos för pris- och löneomräkning. Den aktuella prognosen bedöms motsvara ett viktat genomsnitt för anslagen 1:1–1:13. Detta innebär att regeringen, inför budgetpropositionen för 2025, behöver göra en omräkning per anslag och anslagspost utifrån vilken verksamhet som ska finansieras.

5.4. Överväganden kring anslagsfördelning

Sverige inträdde den 7 mars 2024 som allierad i Nato och Försvarsmaktens uppgift att försvara Sverige utvidgades till att omfatta även allierade stater. Utöver myndighetens förändrade uppdrag kommer medlemskapet även påverka Sveriges försvarsutgifter. Medel på statsbudgeten kommer från och med Natointrädet behöva avdelas för att finansiera militära operationer och utveckling av militär förmåga i annan stat eller organisations regi.

Utöver finansiering av internationella operationer får anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* sedan 2023 användas för avgifter och deltagande i Natos militära verksamhet och kapacitetshöjande bilaterala och multilaterala stöd. Anslaget får även användas för Sveriges del av de gemensamma kostnaderna för den Europeiska fredsfaciliteten, EPF. Anslaget uppgår enligt budgetpropositionen för 2024 till 1 797 miljoner kronor 2025 och 2028 miljoner kronor 2026.

Försvarsmakten konstaterar att Sverige, utöver medlemsavgiften, förväntas bidra till Natos program för investeringar i gemensamma behov, främst avseende infrastruktur (*Nato Security Investment Programme*, NSIP). Programmet medger även möjligheter för Sverige att ansöka om och motta medfinansiering från allierade länder.

Natos gällande inriktning för de gemensamma investeringarna innebär betydande ambitionsökningar i aktuell planeringsperiod, från 1,7 miljarder euro 2025 till 3,6 miljarder euro 2028.⁸⁰ Ytterligare öknings förutses ske fram till 2030 då finansieringen prognostiseras till 5,8 miljarder euro.

Natos inriktning avser belopp i löpande priser och utgör ett tak för hur mycket bidrag som kan beslutas. Sveriges andel av beviljade bidrag bedöms uppgå till 1,93 procent och omfattar endast det stöd som beslutas efter att Sverige blivit allierad. Utgående från inriktningen fram till 2028 antar Försvarsmakten att följande nivåer utgör utvecklingen av Sveriges bidrag till NSIP.

Tabell 12. Sveriges bidrag till NSIP (prisläge 2024, miljoner kronor)

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
50	200	370	520	540	570	590	610	630	650	650

Som grund för föreliggande redovisning antar Försvarsmakten att Sveriges bidrag till NSIP kan finansieras inom ramen för redan avsatta anslagsnivåer på anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt*. Det ska i sammanhanget påpekas att det kvarstår betydande osäkerheter i ekonomiska bedömningar och prognoser för omfattningen av Sveriges monetära bidrag till det kollektiva försvaret. Försvarsmakten bedömer att det, i likhet med ansvarsfördelningen för EU, är regeringen som ansvarar för att representera Sverige i förhandlingar om Natos budget liksom att prioritera mellan ekonomiska satsningar på det nationella respektive det kollektiva försvaret.

5.5. Avgifter och andra inkomster

Försvarsmaktens avgiftsbemyndigande styrs i huvudsak genom förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Av de årliga regleringsbrev framgår även en beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras.

Nedan redovisas myndighetens prognos för avgifter och andra inkomster enligt indelningen i regleringsbrevet för 2024.

⁸⁰ The 2024–2028 Common Funding Resource Plan, 2023-07-31.

Tabell 13. Avgiftsintäkter i uppdragsverksamheten

[tkr, pl24]	2025		2026		2027	
	Plan		Plan		Plan	
	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	380 000	332 000	380 000	332 000	380 000	332 000
Transportverksamhet	95 000	83 000	95 000	83 000	95 000	83 000
Statsflyget	7 000	51 000	7 000	51 000	7 000	51 000
Övning och Utbildning	910 000	731 000	910 000	731 000	910 000	731 000
Stöd till civil verksamhet	18 000	16 000	15 000	13 000	12 000	10 000
Övrig uppdragsverksamhet	18 000	15 000	18 000	15 000	18 000	15 000
Summa	1 428 000	1 228 000	1 425 000	1 225 000	1 422 000	1 222 000

Tabell 14. Avgiftsintäkter enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191)

[tkr, pl24]	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
4 § avgiftsintäkter	71 097	100 000	100 000	100 000	100 000

Tabell 15. Belastande avgifter i offentligrättslig verksamhet som Försvarsmakten disponerar

[tkr, pl24]	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
15 § avgiftsinkomster	30	35	35	35	35

Tabell 16. Intäkter som redovisas mot inkomsttitel

[tkr, pl24]	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
Återbetalning FN 1425	61 567	1 000 ⁸¹	0	0	0

Tabell 17. Intäkter av övriga ersättningar

[tkr, pl24]	2023	2024	2025	2026	2027
	Utfall	Prognos	Plan	Plan	Plan
Royalties, viten m.m.	0	500	0	0	0
Övertalig materiel	17 538	18 500	19 000	19 000	19 000
Summa	17 538	19 000	19 000	19 000	19 000

⁸¹ Avslutad FN-insats i Mali (Minusma).

5.5.1. Förändrade avgiftsintäkter

Medlemskap i Nato bedöms kunna medföra en rad förändringar i finansieringen av Försvarmaktens verksamhet. Till exempel bedöms avgiftsintäkterna öka till följd av fler större övningar med internationellt deltagande och aktiviteter inom ramen för värdlandsstöd. Detta kan komma att medföra behov av att överse Försvarmaktens möjligheter att ta ut avgifter för olika tjänster och varor liksom möjligheten att sälja beredskapstillgångar, till exempel reservmateriel, till andra länder. Ovanstående prognos för avgiftsintäkter har inte tagit hänsyn till sådana förändringar.

Det finns även behov av att säkerställa vilka finansiella villkor som ska gälla för hantering av andra typer av intäkter, till exempel eventuell medfinansiering av infrastruktur genom *Nato Security Investment Programme*, NSIP.

5.6. Övrig finansiell styrning

5.6.1. Räntekontokredit

Behovet av räntekontokredit bedöms öka i takt med att Försvarmaktens anslag successivt ökar. Försvarmakten föreslår att räntekontokrediten 2025 uppgår till 2 600 miljoner kronor.

5.6.2. Anslagskredit och anslagssparande

Anslagskrediten för 2025 för anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* samt anslagsposten 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* föreslås uppgå till tio procent. Därutöver föreslås att eventuellt anslagssparande får disponeras i sin helhet. Detta är särskilt angeläget för den finansiering som tillförs för ersättningsanskaffning av materiel som genom gåva överlåtits till Ukraina.

Förslagen rörande utökat anslagssparande och anslagskredit bedöms vara förutsättningsskapande ramvillkor för myndighetens utveckling av krigsorganisationen. Särskilt angeläget är det att regeringen medger dessa villkor under de närmsta årens tillväxt mot två procent av BNP.

5.6.3. Låneram för verksamhetsinvesteringar

Låneramen för 2025 föreslås till 2 500 miljoner kronor. Av underbilaga 1.11 framgår Försvarmaktens förslag rörande verksamhetsinvesteringar.

5.6.4. Bemyndiganderamar

Försvarmakten föreslår att regeringen beslutar om att bemyndiganderamen för anslagsposten 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* uppgår till 37 000 miljoner kronor 2025 och att bemyndiganderamen för 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgår till 21 500 miljoner kronor 2025.

Försvarsmakten vill betona att förslagen rörande bemyndiganderam baseras på en investeringsplan som beräknats i prisläge 2024. Försvarsmakten har inte kännedom kring vilken prisutveckling som kommer föreligga fram till den 31 december 2025 som är det datum då bemyndiganderamen ska innehållas. Därav krävs en viss marginal mellan myndighetens beräknade bemyndigandebehov, i prisläge 2024, och regeringens beslut om bemyndiganderam. Om en marginal inte medges kommer en hög prisutveckling medföra att myndigheten behöver begränsa sina investeringar.

Försvarsmakten förväntas växa i både förmåga och volym under en begränsad tidsperiod. Detta förutsätter att regeringen medger utökade möjligheter för Försvarsmakten och Försvarets materielverk att ingå ekonomiska åtaganden, vilka inte kommer vara kända när budgetunderlaget lämnas in.⁸²

I tabell 18 och 19 nedan redovisas förslag på beställningsbemyndiganden.

Tabell 18. Bemyndiganderam för anslagspost 1:1.3 (tusentals kronor, prisläge 2024)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028– Beräknat	Slutår
Ingående åtaganden		23 396 085	31 885 183	34 399 060	22 316 994	12 426 045	
Nya åtaganden (+)		21 426 402	15 837 971				
Infriade åtaganden (-)		12 937 305	13 324 093	12 082 066	9 890 948	12 426 045	2033
<i>Varav åtaganden som ingåtts innan 2025</i>			<i>13 324 093</i>	<i>8 104 977</i>	<i>6 032 814</i>	<i>4 646 253</i>	<i>2031</i>
Utgående åtaganden	23 396 085	31 885 183	34 399 060	22 316 994	12 426 045	0	
Tilldelat/föreslaget bemyndigande		35 700 000	37 000 000				

Tabell 19. Bemyndiganderam för anslagspost 1:3.2 (tusentals kronor, prisläge 2024)

	2023 Utfall	2024 Prognos	2025 Beräknat	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028– Beräknat	Slutår
Ingående åtaganden		10 872 289	15 448 049	20 270 596	13 221 866	8 879 424	
Nya åtaganden (+)		12 167 254	12 147 503				
Infriade åtaganden (-)		7 591 495	7 324 957	7 048 729	4 342 442	8 879 424	2033
<i>Varav åtaganden som ingåtts innan 2025</i>			<i>7 324 957</i>	<i>4 981 722</i>	<i>1 954 279</i>	<i>459 274</i>	<i>2031</i>
Utgående åtaganden	10 872 289	15 448 049	20 270 596	13 221 866	8 879 424	0	
Tilldelat/föreslaget bemyndigande		20 804 000	21 500 000				

⁸² Budgetunderlaget ska lämnas senast den 1 mars och förslaget om bemyndiganderam avser en tidpunkt 22 månader senare, dvs. den 31 december påföljande budgetår.

5.7. Ansvar för Natoavgift och bidrag till europeiska fredsfaciliteten

I regleringsbrevet för 2024 har regeringen tillfört två nya anslagsposter, benämnda 1:2.3 *Natoavgifter* och 1:2.4 *Europeiska fredsfaciliteten*.

Natoavgiften avser Sveriges medlemsavgift och storleken på avgiften beräknas utifrån bruttonationalinkomsten (BNI).⁸³ I enlighet med tidigare hemställan⁸⁴, menar Försvarsmakten att det bör prövas om det är lämpligare att en annan myndighet, till exempel Kammarkollegiet, ges uppgiften att ansvara för Natoavgiften. Detta då det inte är en avgift för myndigheten utan för nationen Sverige. En sådan uppgiftsfördelning följer samma ordning som nyttjas för inbetalning av EU-avgiften där Kammarkollegiet ansvarar för beräkning och inbetalning av den del av EU-avgiften som baseras på BNI.

Den andra anslagsposten finansierar Sveriges finansiella bidrag till EPF. EPF är ett instrument utanför EU-budgeten som syftar till att stärka EU:s förmåga att förbygga konflikter, skapa fred och stärka den internationella säkerheten. Europeiska rådet har successivt fattat beslut om att höja taket för EPF och medlemsländernas bidrag fastställs med en fördelningsnyckel som utgår från BNI. Försvarsmakten anser att det även för detta bidrag bör prövas vilken myndighet som ska vara ansvarig. Det kan i sammanhanget konstateras att Sveriges avgift till EU i övrigt hanteras inom utgiftsområde 27 *Avgiften till Europeiska unionen*.

Avslutningsvis vill Försvarsmakten peka på att utgifterna kommer behöva beräknas utifrån den samhällsekonomiska utvecklingen vilket medför behov av att pröva vilken indexering som ska gälla. Anslag 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* är ett så kallat PLO-anslag⁸⁵. Utgifter som ska följa BNI bör, i likhet med EU-avgiften, finansieras via ett så kallat PLK-anslag⁸⁶.

6. Förslag till förändrad styrning

Behovet av förändrad styrning har accentuerats av pågående omvärldsutveckling, särskilt vad avser möjligheterna att med hög effektivitet och under korta tidsförhållanden bygga försvarsförmåga samt förändringar som föranleds av Sveriges Natointräde. Försvarsmakten välkomnar regeringens initiativ till utveckling av styrningen med utgångspunkt i att förbättra förutsättningarna för tillväxt. Myndigheten har fått i uppdrag att ta fram åtgärder för att effektivisera

⁸³ Bruttonationalinkomsten (BNI) motsvarar summan av alla inkomster i ett land under en period, vanligtvis ett år.

⁸⁴ Försvarsmaktens reviderade budgetunderlag för 2024, FM2022-10372:24, 2023-06-26.

⁸⁵ Pris- och löneomräknat anslag.

⁸⁶ Pris- och lönekänsligt anslag.

förmågetillväxten och avser att i samband med detta återkomma med förslag på förändrad styrning och uppföljning av tillväxt.⁸⁷

På övergripande nivå är Försvarsmaktens uppfattning att ytterligare delegering av beslutsmandat bör övervägas för att säkerställa att rätt beslut fattas på rätt nivå. Detta förutsätter att Försvarsmakten utvecklar myndighetens redovisningar för att tydligare än idag beskriva och värdera den verksamhet som genomförs och planeras.

6.1. Översyn av anslagsstruktur

Försvarsberedningen lämnar ett antal förslag rörande den finansiella styrningen av det militära försvaret. Bland annat anser Försvarsberedningen att en relevant indelning av anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* bör övervägas i syfte att underlätta en effektiv styrning.⁸⁸ Vidare föreslås att den finansiella styrningen av materielprojekt med särskild omfattning och dignitet bör utvecklas. Beredningen anser även att det bör övervägas att finansieringen av det militära stödet till Ukraina sker genom särskilda anslag på statsbudgeten som ligger utanför de ordinarie försvarsutgifterna.

Under de senaste två åren har omfattande förändringar skett inom säkerhets- och försvarspolitik. Försvarsmaktens uppdrag har utvidgats till att omfatta försvar även av allierade och den militära förmågan ska under överskådlig tid tillväxa i hög takt. Betydande ekonomiska tillskott har redan beslutats och ytterligare politiska beslut om utökad ekonomi kommer beslutas i samband med budgetpropositionen för 2025. Med utgångspunkt i förändringarna delar Försvarsmakten uppfattningen att det finns skäl att överse ramverket för den finansiella styrningen, inklusive anslagsstruktur.

Försvarsmakten anser att anslagsstrukturen bör överses bland annat utifrån följande:

1. Svensk medfinansiering av Natos kollektiva försvar, dvs. utgifter för militär förmåga som inte produceras nationellt, bör tydliggöras. Detta kan omfatta såväl medlemsavgifter liksom kostnader för att bemanna internationella staber.
2. Andra länders medfinansiering av svensk militär förmåga, till exempel genom NSIP, bör tydliggöras på statsbudgeten.⁸⁹

⁸⁷ Uppdraget ska utföras i samverkan med Försvarets materielverk och Fortifikationsverket. Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Försvarsmakten, Fö2022/01231, Fö2022/01238, Fö2023/00270 m.fl.

⁸⁸ Stärkt försvarsförmåga, Ds 2024:6, s.264-266.

⁸⁹ Se nedan i avsnitt 6.2.

3. Finansiering av väpnad styrka som stationeras utanför svenska territoriet, bland annat inom ramen för *Nato Forward Land Forces*, bör överses.
4. Långsiktigt stöd till Ukraina bör ske genom särskilt avdelade medel på statsbudgeten.
5. Statliga investeringar i infrastruktur för försvarsbehov, oavsett om det finansieras genom lån eller genom direkt anslagsbelastning, bör tydliggöras och i större utsträckning anpassas till regeringens styrning av investeringar i materiel.
6. Myndighetens befintliga resurser i grundorganisationen bör i så liten utsträckning som möjligt låsas till en viss typ av verksamhet genom den finansiella styrningen. Detta utifrån att Försvarsmakten alltid måste ha möjlighet att omprioritera utifrån aktuell händelseutveckling gentemot Sverige eller allierade.

Försvarsmakten föreslår att regeringen ger Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket i uppdrag att lämna förslag på förändrad anslagsstruktur utifrån ovanstående principer. Uppdraget bör genomföras med stöd av Ekonomistyrningsverket.

6.2. Anpassad styrning för Natomedlemskapet

Försvarsmakten vill framhålla vikten av att styrningen anpassas till uppgiften att agera som allierad. Behov av anpassning finns av såväl övergripande planeringsprocesser som av mer specifika styrningar. Det är i sammanhanget även viktigt att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan riksdag, regering och berörda myndigheter.

Den svenska försvarspolitik har sedan lång tid byggt på breda politiska överenskommelser kring inriktningar och ambitionsnivåer för Sveriges försvarsförmåga. Dessa arbetas fram i en process som leder till riksdagsbundna försvarsbeslut som fattas för fem år i taget. Besluten ligger sedan till grund för styrning, uppföljning och finansiering av totalförsvaret.

Sverige omfattas numera av Natos förmågemål. Respektive allierades förmågemål fastställs vart fjärde år inom ramen för Natos samlade förmågeutvecklingsprocess, NDPP⁹⁰. Fastställandet sker enligt principen konsensus minus ett, där inget land deltar i beslutet om de egna målen. Varje land har dock möjlighet att påverka målen i den process som leder fram till fastställandet.

De beslut som fattas av allierade inom ramen för Nato avser Sverige och inte enskilda svenska myndigheter. Styrning och uppföljning av Försvarsmakten ska

---

⁹⁰ Nato Defence Planning Process.

även fortsatt ske genom de styrformer som tillämpas i svensk statsförvaltning. Som allierad kommer svensk förmågeutveckling i betydande grad behöva utgå från de förmågemål som tilldelats Sverige.

Sveriges nationella planeringsprocesser, inklusive försvarsbeslutsprocessen, bör koordineras med Natos processer för att maximera såväl svenskt inflytande i alliansen som snabbt omhändertagande av beslut och effekter överenskomna i Nato. Försvarsmakten understryker behovet av en styrmodell som är anpassad för medlemskapet, där planeringsprocesserna överses och utifrån behov anpassas och synkroniseras med den gemensamma planeringen i Nato. Detta är angeläget för att främja en effektiv och tydlig styrning av försvarsmyndigheterna.

Det är vidare angeläget att sträva efter att planeringsarbetet genomförs i fas med övriga nordiska länder. Utöver att det förbättrar möjligheterna för en gemensam nordisk försvarsplanering stärker det även möjligheterna att driva gemensamma nordiska ståndpunkter inom Nato.

Även mer specifika styrningar behöver vid behov anpassas för att inte begränsa Sveriges möjligheter att bidra till och dra nytta av alliansen. Sverige kan exempelvis tillgå den struktur för gemensam finansiering som finns inom Nato avseende förmågeutveckling.⁹¹ En stor del av Natofinansierade förmågeutvecklingsprojekt avser infrastruktur, exempelvis kopplat till flygbaser eller hamnar. Regeringen bör anpassa dagens styrning av infrastrukturuområdet för att stödja Sveriges möjligheter att söka och erhålla gemensam finansiering via NSIP.

Det finns olika modeller för statsmakternas styrning och finansiering av både svenska bidrag till programmet respektive övriga medlemmars finansiering av investeringar i Sverige. De olika varianterna har för- och nackdelar för olika myndigheter liksom för systemet som helhet. Försvarsmakten anser att utgångspunkter för en utformning av den finansiella styrningen bör vara:

- Att den finansiella styrningen ska vara så enkel som möjlig bland annat genom att spegla det ansvar respektive myndighet har. Till exempel bör det vara tydligt på statsbudgeten vilka myndigheter som har ansvar för att genomföra investeringar som medfinansieras av allierade länder och ansvariga myndigheters resultat ska följas upp av riksdag och regering direkt, inte via annan statlig myndighet.
- Att administrativa omkostnader för att hantera medfinansiering via NSIP ska minimeras. Detta kan till exempel ske genom att Sverige driver förändrade strukturer för medfinansiering inom Nato eller genom att Sverige inte bygger komplicerade strukturer för förmedling av anslagsmedel på statsbudgeten.

---

⁹¹ Via Nato Security Investment Programme, NSIP.

- Att säkerställa att övriga länders medfinansiering av investeringar i Sverige inte inkluderas som del av Sveriges uppfyllande av Natos mål för försvarsutgifter. Exempelvis kan detta ske genom att endast redovisa skillnaden mellan Sveriges bidragsgivande och bidragsmottagande mot anslag.

En fördjupad beskrivning av de anpassningsbehov som följer av NSIP återfinns i Försvarsmaktens svar på regeringens uppdrag att genomföra förberedelser för arbetet med NSIP.⁹²

6.3. Organisatorisk styrning

Riksdagen beslutar om en inriktning av krigsorganisationen samt utformning av grundorganisationen. Regeringen omsätter i sin tur detta till styrning av myndigheten inom ramen för inriktningsbeslut respektive förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Försvarsmakten anser att myndigheten detaljstyrs i allt för hög grad och att detaljnivån i styrningen bör minska.

Försvarsmakten noterar att Försvarsberedningen föreslår förändrade lednings- och lydtnadsförhållanden för delar av Försvarsmaktens grundorganisation.⁹³ Försvarsmakten anser att regeringen inte bör styra myndigheten på en sådan detaljnivå utan bör lämna ett större handlingsutrymme för myndigheten att bestämma grundorganisationen.

Försvarsmaktens uppfattning är att det är rimligt att uppdragsgivarens kvalitativa styrning avseende operativ förmåga kompletteras med en kvantitativ styrning som grund för dimensionering. Försvarsmaktens krigsorganisation är och förblir en lämplig nivå för den kvantitativa styrningen. Styrningen av krigsorganisationen bör dock fokuseras på större förband. I de fall det finns särskilda funktioner som bör prioriteras bör detta i första hand återspeglas inom ramen för de kvalitativa förmågemål som formuleras istället för att den politiska styrningen utformas utifrån hur förmågan ska organiseras. Avseende de resurser som bygger krigsorganisationen och dess förmåga, framför allt personal, materiel och infrastruktur, bör kvantitativ styrning kring volymer undvikas.⁹⁴

Vad avser gällande styrning av grundorganisationen krävs det riksdagsbeslut för att genomföra till exempel namnbyte eller flytta en del av Högkvarteret till annan ort i landet. Detta medför att ledtiderna för att genomföra

⁹² Se FST STRA Uppdrag om CFCDGM (NSIP), FM2024-10811 och Uppdrag till Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk att genomföra förberedelser för arbetet med Nato Security Investment Programme, Fö2024/00551, 2024-03-14.

⁹³ Stärkt försvarsförmåga, Ds 2024:6, s. 133.

⁹⁴ Detta ligger även i linje med Statskontorets rapport När planeringen möter verkligheten, 2018:27.

organisationsförändringar förlängs avsevärt. Försvarsmakten anser att det finns anledning att överväga en annan ordning.

6.4. Accelererad förmågeökning i materielförsörjningen

Det säkerhetspolitiska läget har föranlett beslut om kraftig förmågeuppbyggnad och upprustning inom Nato. Samtidigt begränsas möjligheterna till ny- och återanskaffning av materiel av att industrins produktionskapacitet ännu inte har kunnat skalas upp för att möta en ökad efterfrågan på försvarsmaterielmarknaden.

Försvarsmakten bedömer utifrån det ändrade omvärldsläget att planerade behov ibland med kort varsel ändras och att det ibland uppstår möjligheter att få leveranser tidigare än vad som beskrivits i det förslag på investeringsplan som lämnats till regeringen eller vad som ryms inom befintliga avtal. Myndigheten ser ett behov av utökade möjligheter att genomföra så kallade läglighetsköp, dvs. att anskaffa materiel tidigare än vad som ursprungligen har planerats. Ett aktuellt exempel är anskaffning av robot 103 (Patriot) via NSPA. Försvarsmakten anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att utöka möjligheterna att, när tillfälle erbjuds, kunna anskaffa materiel tidigare än vad myndigheten har planerat för. Åtgärderna ska kunna aktiveras för investeringar som är ekonomiskt omfattande, har stor påverkan inom kort tid på den operativa förmågan, men som inte kan hanteras med den framförhållning som den statliga budgetprocessen kräver.

Det finns möjlighet för regeringen att, efter riksdagens beslut, disponera en övrig kredit i Riksgäldskontoret enligt 7 kap 6 § budgetlagen (2011:203). Bland annat disponerar Försvarets materielverk en övrig kredit för att kunna finansiera förskott som betalas till leverantörer inom ramen för Försvarsmaktens materielförsörjning. Samma ordning bör övervägas för läglighetsköp. Detta förutsätter att materielen redan finns inplanerad i investeringsplanen vid ett senare tillfälle samt följer ovan beskrivna kriterier.

6.5. Övriga förslag

Mot bakgrund av regeringens initiativ till utveckling av en tillväxtbaserad styrning vill Försvarsmakten återigen lyfta ett antal tidigare lämnade förslag som är fortsatt angelägna. Förslagen har lämnats utifrån identifierade behov bland annat för att bidra till en effektiv och snabb förmågeutveckling och att stärka förutsättningarna att verka som allierad.

I enlighet med detta anser Försvarsmakten:

- Att anslagstilldelning till det militära försvaret utformas i enlighet med försvarsmyndigheternas behov av stabila planeringsförutsättningar. Detta

innebär att långsiktiga anslagsramar i fast prisläge beslutas i samband med försvarsbeslut.⁹⁵

- Att eventuella avvikelser mellan uppräknig av en totalram och uppräknig av enskilda anslag i huvudsak fördelas till förmågeskapande verksamhet samt att de delar av anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* som inte utgörs av förvaltning undantas från pris- och löneomräkningens effektivitetskrav.⁹⁶
- Att en översyn genomförs av gällande finansiella regelverk i syfte att analysera om det finns behov av ändringar av styrningar, regelverk eller praxis för att hantera den finansiella styrningen vid allvarligare händelseutvecklingar. Försvarsmakten bedömer att förberedelser kan behöva ske avseende bland annat beslutsmandat, anslagsvillkor och krediter.⁹⁷
- Att uppföljningen av myndigheten anpassas utifrån aktuellt läge. Regeringens uppföljning av Försvarsmaktens resultat innebär omfattande jämförelser mot en planering från början av 2021, dvs. innan Ryssland invaderade Ukraina, innan Sverige ansökte om medlemskap i Nato och innan samtliga riksdagspartier enades om att försvarsutgifterna ska nå två procent av BNP. I ett läge där Försvarsmaktens förmåga till anpassning och upprätthållande av beredskap prövas i realiteten bör regeringens krav på uppföljning anpassas och breddas.⁹⁸
- Att styrningen av investeringar i materiel och infrastruktur för totalförsvarsändamål likriktas i syfte att bidra till en mer synkroniserad försörjningsprocess för Försvarsmaktens behov. Bland annat är det lämpligt att regeringen samlat fattar beslut om investeringar i materiel och infrastruktur som är beroende av varandra.⁹⁹
- Att anskaffning av beredskapsvaror och återanskaffning av materiel som skänkts till Ukraina undantas från kravet på att behöva hemställa till regeringen enligt regleringsbrevet.¹⁰⁰

⁹⁵ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14, Bilaga 2, s. 52; Försvarsmaktens reviderade budgetunderlag för 2024, 2023-06-26, FM2022-10372:4, s. 46.

⁹⁶ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14, Bilaga 2, s. 52.

⁹⁷ Ibid, s. 50-51.

⁹⁸ Överbefälhavarens militära råd, 2022-10-31, FM2022-19979:13, Underbilaga 1.2, s. 54-55.

⁹⁹ Försvarsmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14, Bilaga 2, s. 52; Försvarsmaktens budgetunderlag för 2024, 2023-02-28, FM2021-19703:13, Bilaga 2, s. 50.

¹⁰⁰ Överbefälhavarens militära råd, 2022-10-31, FM2022-19979:13, Underbilaga 1.2, s. 59; Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag för 2023, 2022-06-08, FM2021-19703:23, Bilaga 1, s.14.

- Att de fastigheter som brukas av Försvarmakten och andra försvarsmyndigheter av skydd- och rådighetsskäl bör ägas av Fortifikationsverket. Ett sådant ställningstagande innebär bland annat att statliga fastigheter, som i första hand nyttjas för försvarsändamål, bör överföras från andra statliga myndigheter och bolag till Fortifikationsverket.¹⁰¹
- Att möjligheten för Fortifikationsverket att göra avsteg avseende affärsmässighet och tillåten marginal i samband med förvärv utökas.¹⁰²
- Att avkastningskrav för Fortifikationsverket anpassas utifrån kommande tillväxt. Försvarmaktens förslag är att fastigheter under byggnation exkluderas från avkastningskravets beräkningsgrund samt att beräkningsgrunden utgår från en lägre andel av upptagna lån under den tid då kraftig utbyggnad ska genomföras.¹⁰³
- Att Fortifikationsverkets ansvar för fortifikatorisk utveckling för totalförsvarets behov anslagsfinansieras istället för att som nu vara avgiftsfinansierad.¹⁰⁴

Vidare konstaterar Försvarmakten fortsatt behovet av:

- Att nödvändiga juridiska förutsättningar etableras för att Försvarmakten effektivt ska kunna såväl motta stöd från som ge stöd till allierade.¹⁰⁵
- Att regeringen beslutar om tidigare hemställda ändringar avseende regleringen av Försvarmaktens övningsverksamhet samt regleringen av Försvarmaktens tillstånd och anmälda verksamhet enligt miljöbalken.¹⁰⁶

Utöver ovan, tidigare lämnade förslag, ser Försvarmakten även behov av:

- Att en översyn görs av struktur och styrning av det militära försvarets stödmyndigheter för att tydliggöra deras krav på beredskap utgående från Försvarmaktens behov.

---

¹⁰¹ Försvarmaktens reviderade underlag inför kommande försvarsbeslut, 2023-11-06, FM2023-23092:14; Bilaga 2, s.54.

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid, s. 53.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ FM2020-17129:1, Hemställan om översyn av lagstiftningen, 2020-12-03.

¹⁰⁶ Ibid.

7. Övriga myndigheter och organisationer

Av regeringens uppdrag till Försvarsmakten att inkomma med ett nytt budgetunderlag för 2025 framgår att Försvarsmakten, i samverkan med berörda myndigheter, ska avsätta medel till övrig verksamhet i det militära försvaret som belastar anslagen 1:1-1:13 på utgiftsområde 6 i enlighet med vad som framgår av uppdragets *bilaga 1*.

Försvarsmaktens förslag kring fördelning av regeringens ekonomiska planeringsram framgår av tabellerna 1 och 2 i underbilaga 1.12. Myndigheten vill dock i sammanhanget särskilt uppmärksamma att det är riksdagen och regeringens uppgift att prioritera och fördela ekonomisk ram inom utgiftsområde 6 *Försvaret och samhällets krisberedskap*.

Försvarsmakten uppfattning kring dimensionering av anslagen 1:5-1:13 omfattar i första hand de verksamheter som utgör en del i produktionen av den militära förmåga som Försvarsmakten ansvarar för. Sådana verksamheter omfattas av bland annat Totalförsvarets plikt- och prövningsverks (Plikt- och prövningsverkets) mönstring och krigsplacering av totalförsvarspliktiga¹⁰⁷, utbildning av yrkes- och reservofficerare vid Försvarets högskolan (FHS) samt den anskaffning av försvarsmateriel som sker genom Försvarets materielverks (FMV:s) försorg. Dessa verksamheter behöver dimensioneras utifrån Försvarsmaktens behov även om de inte finansieras av de anslag som disponeras av Försvarsmakten.

Vidare utförs verksamhet av andra myndigheter som avgiftsfinansieras av Försvarsmaktens anslag 1:1–1:4. Bland annat utförs forskning för det militära försvarets behov i huvudsak vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och FHS. Den största andelen av Försvarsmaktens infrastruktur finansieras via de hyror och avgifter som myndigheten betalar till Fortifikationsverket (FORTV). I dessa fall sker dimensioneringen av övriga myndigheters verksamheter via Försvarsmaktens förslag för anslagen 1:1–1:4.

I vissa fall är det olämpligt att Försvarsmakten uttalar sig kring dimensioneringen av annan myndighets verksamhet. Till exempel gäller detta för verksamheter som syftar till att utvärdera och granska Försvarsmakten så som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet (Siun) och Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA). I föreliggande redovisning utgår Försvarsmakten från de belopp som regeringen har angett i uppdraget till Försvarsmakten samt därutöver de belopp som regeringen föreslagit i budgetpropositionen för 2024.¹⁰⁸

Mot bakgrund av ovanstående bygger föreliggande redovisning på utökningar av anslagen 1:6 *Totalförsvarets plikt- och prövningsverk*, 1:7 *Officersutbildning m.m.*, 1:8 *Försvarets radioanstalt* och 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut*.

¹⁰⁷ I enlighet med lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

¹⁰⁸ Budgetpropositionen för 2024, Utgiftsområde 6, prop. 2023/24:1.

Försvarmaktens föreslagna fördelning av den ekonomiska planeringsramen för anslagen 1:1-1:13 framgår av tabellerna 1 och 2 i underbilaga 1.12.

7.1. Försvarets materielverk

FMV ansvarar för den materielanskaffning som finansieras av anslag 1:3 ap.1. FMV är även kvalificerad tjänsteleverantör till Försvarmakten inom ramen för bland annat vidmakthållande. Denna del av FMV:s verksamhet avgiftsfinansieras och är av vikt för Försvarmakten då det är centralt för att leverera operativ effekt nu och framöver, samt säkerställa en övergripande systemplanering i relation till befintliga och nya materielsystem.

För Försvarmakten är det av vikt att balansen mellan FMV:s uppdrag att anskaffa materielsystem och uppdraget att stödja vidmakthållandet av befintliga system upprätthålls. Det är Försvarmakten som styr behovet av kvalificerat tjänstestöd från FMV, men dimensioneringen av myndigheternas samlade kompetens är föremål för gemensamma analyser och överenskommelser med Försvarmaktens ökade operativa förmåga som överordnat intresse. Detta för att skapa en stabil planeringssituation och genomförande för båda myndigheterna samt undvika suboptimeringar som riskerar den operativa effekten på kort och lång sikt. FMV:s förvaltningskostnader finansieras av anslag 1:11. Försvarmakten föreslår en utökning av anslag 1:11 med anledning av utökad anskaffning av materiel. Den föreslagna anslagsramen framgår av tabell 1 i underbilaga 1.12.

7.2. Fortifikationsverket

Den pågående tillväxten i försvarsförmåga medför ett stort behov av investeringar i infrastruktur. Mot bakgrund av de långa löptider som föreligger vid ny- och ombyggnationer är Försvarmakten beroende av att produktionen av infrastruktur initieras tidigt så att operativa behov kan tillgodoses. FORTV äger, förvaltar och utvecklar totalförsvarsfastigheter. FORTV:s verksamhet finansieras helt genom avgifter.

7.3. Totalförsvarets forskningsinstitut

FOI bedriver forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningsarbete för totalförsvaret. Försvarmaktens planerade utökning inom forskning och utveckling bedöms innebära att myndighetens beställningsvolym gentemot FOI ökar successivt över tid. Även ökad anskaffning och vidmakthållande av materiel kommer att innebära utökade behov av FOI:s kompetens i förmågeutveckling. Anslaget 1:9 får användas för säkerhets- och försvarspolitisk forskning och analys, forskning inom CBRN-området, polisens verksamhetsområden och internationell verksamhet. Anslaget får vidare användas för egeninitierad forskning, för att bevaka och hantera nya tekniker samt forskning för det civila försvarets behov. Av regeringens uppdrag framgår att Försvarmakten i prisläge

2024 ska avsätta totalt ca 6,8 miljarder kronor för anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* i perioden 2025–2035.

7.4. Försvarshögskolan

FHS genomför officersutbildning, uppdragsutbildning och uppdragsforskning för Försvarsmakten. FHS bedriver även forskning och forskningsutbildning inom officersprogrammets ämnen. En del av Försvarsmaktens forskning och utveckling riktas mot FHS genom uppdragsforskning. FHS finansieras till del inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Finansiering av officersutbildning sker inom utgiftsområde 6 via anslag 1:7. Försvarsmakten föreslår en ökning av anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* om totalt ca 0,5 miljarder kronor för perioden 2025–2035 med avseende på den föreslagna utökningen av antalet platser på officersprogrammet som framgår av avsnitt 2.11 i bilaga 2. Den föreslagna anslagsramen framgår av tabell 1 i underbilaga 1.12.

7.5. Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Plikt- och prövningsverket mönstrar, skriver in och krigsplacerar totalförsvarspliktiga. Kapaciteten hos Plikt- och prövningsverket att mönstra tillräckligt många personer för Försvarsmaktens behov av inryckande till grundutbildning med värnplikt är avgörande för tillväxt av krigsorganisationen. Den föreslagna ökningen i grundutbildningsvolym medför behov av att upprätta ytterligare ett nytt prövningskontor. Därutöver samarbetar myndigheterna kontinuerligt för att optimera den kravställning av krigsorganisationens befattningar som ligger till grund för mönstring och inskrivning till grundutbildning med värnplikt. Sedan 1 oktober 2023 ansvarar Försvarsmakten för säkerhetsprovningen av totalförsvarspliktiga.¹⁰⁹ Av regeringens uppdrag framgår att Försvarsmakten i prisläge 2024 ska avsätta totalt ca 5,8 miljarder kronor för anslaget 1:6 *Totalförsvarets plikt- och prövningsverk* i perioden 2025–2035.

7.6. Försvarets radioanstalt

Försvarets radioanstalt (FRA) bedriver signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. FRA ska stödja Försvarsmakten genom att utveckla metodik och utbilda personal inom signalspaningsområdet samt kunna stödja Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser med kompetens, personal och materiel. Myndigheten ska vidmakthålla och utveckla signalreferensbibliotek för Försvarsmaktens behov. Vidare ska FRA stödja Försvarsmakten i verksamhet som avser utveckling och vidmakthållande av Försvarsmaktens cyberförsvarsförmåga. Av regeringens uppdrag framgår att

---

¹⁰⁹ Försvarsmakten ansvarar därmed för säkerhetsprovning inför både grundutbildning och officersutbildning.

Försvarsmakten i prisläge 2024 ska avsätta totalt ca 44 miljarder kronor för anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* i perioden 2025–2035.

7.7. Siun och FUD

Siun kontrollerar att den försvarsunderrättelseverksamhet som myndigheterna inom försvarssektorn bedriver sker enligt det regelverk som fastställts av regering och riksdag. Med anledning av den säkerhetspolitiska omvärldsutvecklingen görs omfattande satsningar på totalförsvaret och försvarsunderrättelseförmågan har förstärkts. För Siuns del innebär det att såväl mängden uppgifter som ska kontrolleras och granskas har ökat liksom komplexiteten i dessa. Vidare har Siun en författningsreglerad verkställande uppgift som ska säkerställas i alla lägen. För att inte begränsa Siuns möjlighet att lösa sitt uppdrag stärks personalsidan med bland annat teknisk kompetens. Myndighetens förvaltningskostnader finansieras av anslaget 1:5.

Försvarsunderrättelsesdomstolen (FUD) prövar ansökningar från FRA avseende tillstånd för signalspaning. Signalspaning sker till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt för att kartlägga yttre hot mot landet. En eventuell ökning av ansökningar till domstolen, till följd av förändrade behov och förmågor hos inriktande myndigheter och signalspaningsmyndigheten, kan komma att medföra behov av framtida justeringar av den föreslagna anslagsramen. Myndighetens förvaltningskostnader finansieras av anslaget 1:12.

7.8. Myndigheten för totalförvarsanalys

MTFA som inrättades den 1 januari 2023 ska följa upp, analysera och utvärdera verksamheten inom totalförsvaret ur ett systemperspektiv och med tyngdpunkt på totalförsvarets samlade funktionssätt.¹¹⁰ MTFA ska följa upp utvecklingen av totalförsvaret i förhållande till det övergripande målet för totalförsvaret samt målen för det militära respektive civila försvaret. MTFA ska analysera och utvärdera utvecklingen av totalförsvaret och de samlade effekterna av de beslutade statliga insatserna inom totalförsvaret. Vidare ska myndigheten analysera och utvärdera effektiviteten i genomförandet av den politiska inriktningen och kostnadseffektiviteten i statliga insatser inom totalförsvaret. Myndighetens förvaltningskostnader finansieras av anslaget 1:13.

8. Risker och osäkerheter

Försvarsmaktens förslag till utökad verksamhet utifrån regeringens angivna åtgärder är behäftade med risker och osäkerheter. Riskerna och osäkerheterna rör bland annat tidsförhållanden för att utöka myndighetens personalvolym däribland

¹¹⁰ Viss totalförvarsverksamhet är undantagen denna uppföljning enligt förordning (2022:1768) med instruktion för Myndigheten för totalförvarsanalys.

officerare, bedömningar avseende kostnader och leveranstider för försvarsmateriel och tillgången till platser för övning- och utbildning med avseende på miljötillstånd.

8.1. Produktionsförutsättningar

8.1.1. Personal

Långa ledtider för utbildning i Försvarsmaktens olika kompetensområden i kombination med ökande konkurrens om motsvarande kompetenser utgör osäkerheter relaterade till produktionsförutsättningar. Inom vissa kompetensområden föreligger stora utmaningar varför rekrytering, utbildning och kompetensutveckling mot dessa är särskilt prioriterat. Exempel på områden är infrastrukturförsörjning, kommersiell verksamhet samt säkerhetsskyddade upphandlingar. Myndighetens tillgång till personal behöver planeras med dels framförhållning för tillväxt, dels marginal för att kunna bedriva ett aktivt försvar. Försvarsmaktens planering behöver också ta höjd för aktiviteter inom ramen för Natomedlemskapet. Ytterligare osäkerhet som påverkar kompetensförsörjningen är långa ledtider för säkerhetsprövning mot befattning.

I sammanhanget kan även nämnas att det råder osäkerhet kring förutsättningar för bostadsförsörjning för anställd personal, även om bostadsförsörjning inte är en fråga för arbetsgivaren, vid Försvarsmaktens återetablering på nya och gamla verksamhetsorter. Så är fallet då bostadsmarknaden inte är i balans mellan utbud och efterfrågan.

8.1.2. Materiel

Materieförsörjning omfattas av osäkerheter kopplade till sena beslut, långa ledtider, prisutveckling och leveranser. Marknadsläget för försvarsmaterielindustrin samt geopolitiska osäkerheter påverkar priserna på försvarsmateriel.

Långa ledtider innefattar i många fall ledtiderna för att omhänderta skyddsvärden, säkerhetsskydd och behov av säkerhetsskyddsavtal. Personaltillväxt är avgörande också inom dessa områden för nyttjande av vidmakthållandeavtal i syfte att säkerställa tillgänglighet till befintlig materiel och därigenom tillgängliga krigsförband.

8.1.3. Infrastruktur

På infrastrukturuområdet utgör långa ledtider och prisutveckling på anläggningar och lokaler risker. En långsiktigt bibehållen hög prisnivå kommer på sikt även att återspeglas i myndighetens framtida hyreskostnad över tid.

Uppbyggnad av kompetens inom det fortifikatoriska området och kompetensförsörjning inom infrastrukturuområdet tar lång tid. Personella resurser för infrastrukturförsörjning inom Försvarsmakten är idag begränsad. Flera åtgärder har vidtagits och planeras för att försöka avhjälpa den problematiken

men både kort- och långsiktigt kommer förändrade arbetssätt att krävas för att leverera det behov av infrastruktur som Försvarsmakten har. En utökning i produktionskapacitet inom både Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket behöver ske för att omhänderta den produktion som är planerad till 2036. Denna tillväxt behöver starta tidigt då det bedöms ta tre år för organisationerna att kompetensförsörja och bygga upp produktionskapaciteten till beräknad effekt.

Ytterligare en risk inom infrastrukturområdet är den nivå av eftersatt underhåll som finns i det befintliga beståndet. Underhållsnivån påverkar nyttjandet av befintlig infrastruktur negativt. Detta medför ökad risk för plötsliga resursbortfall och ökade behov av ersättningslokaler med risk för tillfällig negativ påverkan på Försvarsmaktens verksamhet. Försvarsmaktens totala tillväxt ökar också kraven på teknisk försörjning av verksamhetsplatsen. Det finns en osäkerhet i omfattningen av denna problematik mot innehållet i kommande försvarsbeslut, vilket framförallt riskerar leda till fördröjningar i infrastrukturprojekten och förseningar.

Nedgången i byggsektorn kan på kort sikt innebära lägre priser men på längre sikt finns risk för brist på byggföretag som kan utföra efterfrågad produktion framför allt i händelse av kris och krig då reparationsberedskap för både Försvarsmaktens och samhällets infrastruktur behöver säkerställas.

8.1.4. Miljö tillstånd

Försvarsmaktens miljö tillstånd är redan hårt belastade. Ytterligare tillväxt för Försvarsmakten, medlemskapet i Nato och DCA ställer nya och ökade krav på myndighetens miljö tillstånd. Men hänsyn till dagens miljö lagstiftning och längden på de processer som den medför kan det ta upp till tio år för Försvarsmakten att få ett nytt miljö tillstånd. Det finns en osäkerhet i möjligheten att uppnå den tillväxttakt som beskrivs inom ramen för försvarsberedningens slutrapport, utan undantag eller väsentliga förändringar av miljö lagstiftningen. Försvarsmakten har hemställt om ett större antal tillfälliga förändringar i gällande lagstiftning för att möta de nya krav som ställs på myndigheten utifrån omvärldsläget, anslutningen till Nato och tecknandet av DCA-avtalet med USA. Konsekvensen kan annars bli att verksamhet med vissa materielsystem som innehas av internationella förband inte kan bedrivas i enlighet med våra internationella åtaganden.

8.1.5. PFAS

EU:s kemikaliemyndighet (ECHA) har föreslagit ett totalförbud för PFAS med vissa utfasningstider. Det innebär en osäkerhet relaterad till produktionsförutsättningar och Försvarsmaktens operativa förmåga eftersom

PFAS finns i en många olika slags produkter.¹¹¹ På sikt kan PFAS fasas ut ur produkterna med det kräver längre omställningstider då det behövs mer forskning, innovation och teknikutveckling för att hitta ersättningsprodukter.

Åtgärder för efterbehandling av PFAS förorenade områden är en växande och kostsam osäkerhet. Det kommande nya gränsvärdet för PFAS i dricksvatten som träder i kraft 2026 bedöms komma att medföra betydande inverkan på Försvarsmaktens ekonomi.

För att omhänderta den redan omfattande problematiken med PFAS har Försvarsmakten tillsammans med FMV och FORTV genomfört samarbetsprojekt med *Research Institutes of Sweden* (RISE) för att hitta tekniska och samhällsekonomiskt relevanta lösningar för alternativa släckmedel och andra metoder för spridningsbegränsning, rening och sanering. Försvarsmakten har även avsatt betydande medel för att genomföra riskreducerande och spridningsbegränsande åtgärder och testar nya effektivare metoder för att omhänderta saneringen av PFAS. Ytterligare åtgärder för att begränsa användningen av PFAS har skett¹¹² och planeras i föreliggande budgetunderlag.

8.1.6. Övrigt

Försvarsmakten konstaterar att den tillväxt som beskrivs i föreliggande underlag förutsätter betydligt högre krav på samtliga statliga aktörer med uppgifter inom ramen för totalförsvaret. För det militära försvaret bedöms en central risk i tillväxten vara bristande koordination mellan åtgärder för att öka personal-, materiel- och infrastrukturförsörjningen.

De effekter som klimatförändringar genererar utgör ytterligare en osäkerhet vilket kan medföra fördyrningar och behov av anpassningsåtgärder.

8.2. Finansiella förutsättningar

Makroekonomiska faktorer påverkar de finansiella förutsättningarna för Försvarsmaktens bedrivande av verksamhet främst genom prisförändring och räntenivå. Import av försvarsmateriel påverkas även av växelkursen för den svenska kronan.¹¹³

Pris- och löneomräkning av Försvarsmaktens anslag baseras på utfallsstatistik och avspeglar därför pris- och löneomräkning med två års eftersläpning. Försvarsmaktens bedömning är att pris- och löneomräkning av myndighetens

¹¹¹ PFAS finns i exempelvis AC-utrustning, personlig skyddsutrustning, köldmedia i militär mobil utrustning, halvledare, plaster relaterat till säkerhet i fordon, lågkänslig och pyroteknisk ammunition, uniformssystem samt plaster i kablar, syretankar, packningar och bränsletankar.

¹¹² Försvarsmakten har även med stöd av FMV upphandlat släckmedel utan tillsatt PFAS med målsättningen att under en 5-årsperiod byta ut samtliga handbrandsläckare till PFAS-fria släckare.

¹¹³ Även Nato-avgift och inbetalningar till NSIP blir föremål för valutarisk om än i mindre skala jämfört med mer omfattande materielprojekt.

anslag kommer att uppgå till cirka 2 procent för förvaltningsanslagen och 1-3 procent för investeringsanslagen. För investeringsanslagen reserveras ekonomiska medel utifrån en systematisk historisk skillnad mellan omräkning av investeringsanslagen och prisutveckling på ungefär en procentenhet. Utöver detta tillkommer riskavsättningar för strategiska materielprojekt. Utifrån aktuella makroekonomiska bedömningar kring bland annat konjunktur och valuta bedöms gjorda riskavsättningar vara tillräckliga för att kunna hantera prisförändringar mot 2025.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Se även Försvarets materielverks budgetunderlag för 2025.